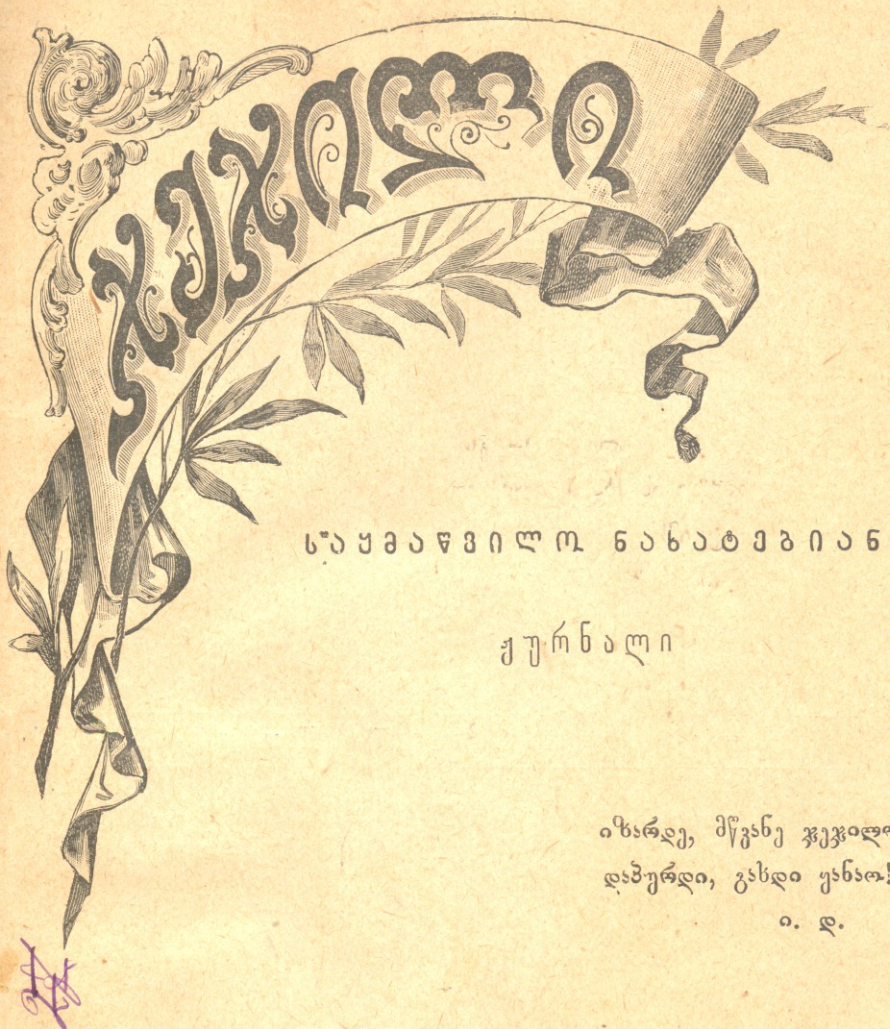

უტურნალ „ჯეჯილისა“

I	ფერადი სურათი—მეგობრები	4
II	„ჯეჯილს“ ლექსი—თ. წაზიკაშვილისა	5
III	ჩიტების შობის ხე (საშობაო მოთხრობა)—ან. წყნეთლისა	7
IV	იაპონური ფიალები (ფრანგულიდან)—კვდიასი	10
V	ნაძვის ჩივილი (თარგმანი)—კნ. ან. აძილასვილისა	12
VI	იაკობის გამჭირიანობა (ფრანგულიდან)—ნ. ა—ლისა	16
VII	შობის ხე ტყეში (თარგმანი)—ს. ციციშვილისა	18
VIII	სახუმარო კითხვები და რებუსი	38
IX	მილოცვა—ლექსი—შ. მღვიმელისა	39
X	ორი სურათი—ეკ. გაბაშვილისა	42
XI	თეიმურაზ მეფის კურთხევა—აფ. საჩავერდისა	50
XII	პაწია გმირი (დაუსრულებელი მოთხრობა)—აფ. ყაზიბეგისა	57
XIII	პიგმალიონი (ოვიდიუსი)—აფ. უუმისთავისა	62
XIV	გასართობი, სახუმარო ამოცანა, არითმეტეკული ამოცანა, ახსნა და სხვა	65
XV	1904 წლის „ჯეჯილის“ მთელი წლის სარჩევი	68
XVI	განცხადებანი	73

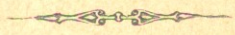
საქართველო ნახატებიანი

ჟურნალი

იზარდე, მკვანე ჭეჭილო,
დაბურდი, განდი უხნაო!..
ი. დ.

~~7046~~

7046

თბილისი

ბათუმი ტ. მ. კლკინიანცისა, № 41 || Тип. Т. М. Ротинианца, Гол. пр. № 41

1904

Дозволено цензурою. Тифлиς, 7-го Декабря 1904 г.

ჯ ე ჯ ი ლ ს.

ნელია გვადვა, — ახალ ნორჩს
მეტათ შავი დღე ადგება;
ახალი ფესვი უღონო
ბევრს ვერას გამოადგება.

ცა არ იმეტებს, ღრუბელსა
ცვარი არ ჩამოვარდება.

საწყალს ღოჯს ახლად გამოსულს
წვერიც ვერ დაუსველდება.

განმება ღოღო, მარცვალი
მოსცდება, გამოლაყდება!

ზევიდან დამრჩალს მარცვალსა
მიეტანება ყველაცა:

თაგვი ხრავს, ხელიკი აგროვებს,

გამორბის ჭიანჭველაცა,

ჭრიჭინა, ჩიტი, უმსგავსი

ე ნებვის ჭია-ლუაცა!

24

შესტკერს ცხას იმის ჰატრონი,
 შესთხოვს და ემუდარება.
 ცაც უინიანობს, გრძელდება
 სიცხე და დარიანობა,
 თნამო ლამე, ხანგრძლივი
 დღე და ღამე ქარიანობა.
 განა-ლა ეთქმის მას შემდეგ
 ხნულლებსა ყანიანობა!?!..

მაგრამ უფალი ჯეჯილსა
 იმაად გაიმეტებდა?
 რომ ღოღო დამჭკნარს ზეციდან
 ცვარს აღარ დააწვეთებდა?!
 არ დანამავდა, სიმწვანით
 ქვეყნად არ მახედებდა?!

დიალაც ისევ მოხედა!
 ისევ და ისევ დანამა,
 ისევ გაიდგა ფესვები
 და გაიხარა ყანამა,
 ისევ გაღვესა გოდორი
 ხორბლისთავის ქვრივმა ანამა!

თ. რაზიკაშვილი.

ჩიტების შობის ხე.

ობის წინა დღეს. ჰატარა შაქრო დგას
 ფანჯრის წინ მოწეწილი. თოვს. ბა-
 დის ხეები დაბარდულია თეთრათ.
 ბელურებს ჟივილ სივილი გაბეჭთ, თი-
 თქოს უხარინათ რომ თოვლი მო-
 დისო, თან გამწარებული სასწდოს
 დაეძებენ.

შაქრო ნაღვლიანათ არის, უნდო-
 და სასტუმრო ოთახში შესულიყო, იქ
 რადაც სამსადისია, მაგრამ კარები
 დაკეტილი დაუხვდა, დაკეტილი ოთა-
 ხიდან თავისი დის, თაფლოს სძა-კი

ესმოდა. შაქრომ კარებს მუჯღუგუნითა ჰკრა, კარი მანც
 არავინ გაუღო.

ბაღში უნდოდა ჩასვლა, თოვლში ბურთაობა, არც იქ
 გაუშვეს.

აბა, როგორ არ იქნება შექრო მოწეწილი! გაჯავრებულიც არის, მეტადრე თაფლოზე, ის რათ შეუშვეს ოთახში და შექროს-კი ცხვირ წინ კარები მოუკეტეს.

აგერ, იაფლო მხიარულათ შემოვარდა ოთახში და დაუწყო თავის ჰატარა ძმას, შექროს, ხვევნა-კოცნა.

— ცოტა კიდევ მოითმინე, შექრო, ხვენი დანატყებული სტუმრები აგერ მოვლენ და ძაღვ გააღებენ სასტუმრო ოთახს. უჰ! რა კარგი რამეებია იქ, რომ იცოდე, რანაირად მოვრთეთ შობის ხე!

— გასწი, დამეკარგე, არ მინდა შენი შობის ხე! გამიშვი ბაღში, აიმი ჩიტებთან წავალ.

— რა გინდა გარეთ, ხედავ ბელურებსაც სცივათ, რანაირათ განქარებული ფრინავენ, იქნება გაუთბეთო.

— მაგ საბრალოებს ხომ არ ექნებათ შობის ხე? წამოიძასა შექრო.

— ეგენი უიმისოთაც მხიარულობენ. მაგრამ იცი რა გითხრა, შექრო, მოდი მაგათაც გაუკეთოთ შობის ხე!

— მერე, როგორ? გოცებით ჭკითხა შექრო.

— დამაცა, ახლავე, მეზღვე ალექსის შევეხვეწები, მიშველის და თაფლო სწრაფათ გავარდა ოთახიდან.

გამხიარულებული შექროც უკან გამოუდგა.

მებაღე ალექსის ჯერ სიტყვით არ ეყო ეს ამბავი. მერე მოიტანა ზრტყელი დიდი ნაფოტი და ზედ დაარჭო ნაძვის ტოტი. ემაწვილებმა დიდი სისარულით მდრთეს ეს ტოტი შაქრის ზურის ნაჭრებით და ჰატარა კანფეტებით, დიდ ძალი მარცვლეულობა დაჭარეს ნაფოტზე, ტოტის ძირში, უნდოდეთ წითელი სანთლებიც მიეკრათ ნაძვსე, მაგრამ მებაღემ დაუძალა: «ბედურებს შეეძინდებათ, საფთხური ეკონებათო».

მერე ალექსიმ გაიტანა კარში ეს ჰატარა შობის ხე და საქათმის სასურავზე შედგა. ემაწვილებმა ფანჯრიდან დაუწვეეს უურება. ეძმაკი ბედურები შორიდან შესცქეროდენ, ახლოს მისვლისა ეძინოდათ.

ბოლოს ერთი კოჭლი, გაქუცული ბედურა, შიმშილით გაჩხანკული, დიდი სიფრთხილით მიფრინდა ამ საკვირველ მწვანე ხესთან და დაუწყო მარცვლებს კენკა, თან აქეთ-იქით აცეცებდა თვალებს.

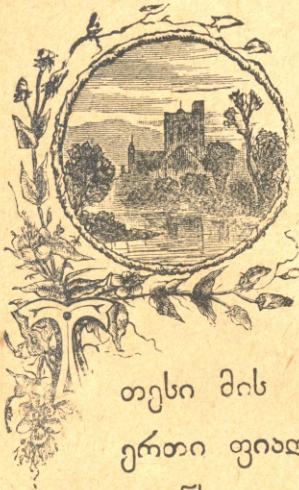
დანარჩენმა ბედურებმაც რა ნახეს, რომ საშიში არაფერი ყოფილაო, მიეხვიენ ამ უცნაურ შობის ხეს და შეეცნათ ჟივილ-ხივილი.

შაქრო და თაფლოც ოთანში მსიარულათ ტაშსა სცემდენ და კისკისებდენ.

იაკონური ფიალები.

(ბლანშესი)

იაკონეთის ერთ მეფეს თავის სასახლეში შენახული ჰქონდა ოცი ფაიფურის ფიალა, რომლის უკეთესი მის საბრძანებელში არ მოიპოვებოდა. ერთი ფიალა შემოატყდა მის კარის-კაცსა. ბატონს გული მოუვიდა და ბრძანა, დამნაშავე

მოეკლათ:

მეორე დღეს, იმ დროს, როცა განაჩენი უნდა აესრულებინათ, მოხუცი ბრამინი ყავარჯენს დაყრდნობილი წარუდგა მეფეს სასახლეში. — ბატონო, საიდუმლო რამ ვიცი გატეხილის ფიალის გასამრთელებელი. ბრძანეთ, შემოძღვნენ დარბაზში, სადაც ძვირფასი ნივთები გაქვთ შეკრებილიო, მოახსენა.

სათხივარი აუსრულებს ბრამინს, მაგრამ შედგა ფენი თუ არა, ცხრამეტ ფიალას შემოჰკრა ყავარჯენი და სულ დაამსხვრია.

— შე საცოდავო, რა ჰქმენ ეგაო, გულის-წყრომით დაუყვირა მეფემ.

— ჩემი მოვალეობა ავასრულეო, გულ-დამშვიდებით მოახსენა ბრამინმა.—თვითთვეული ეგ ფიალა შესაძლო იყო სიცოცხლის ფასად დასჯდომოდა თვითთვეულ თქვენს ქვეშევრდომსა მეფევ, იკმარეთ ჩემი სიცოცხლის მიღებაო.

ბაჯონს გაუკვირდა სიბრძნე და გულადობა ბრამინის მოხსენებისა და უთხრა:—მოხუცო, მართალი ხარ, ყველა ოქრო-ცურვილ ფიალებშიაც-კი არ გაიცვლება ერთი ადამიანის სიცოცხლეო და აპატია როგორც ფეთხტმ კარის-კაცს, ისე გულად ბრამინსა.

კლდია.

(ფრანგ. ნათარგმნი)

ნაძვის რივილი.

აძაგელი დარია, ძლიერ ქარს გააქვს გრი-
 ლი. მისი ძალა აჭრიალებს, აკვნესებს,
 სწეებს და ამტვრევს ხეებს. თოვლი
 ბარდნის, ქარი მასაც აფორიაქებს,
 ხან დასცემს დედამიწასე, ხან აიტანს
 ძაღლა. კორიანტელი თან-და-თან ძლი-
 ერდება. ტყეში ბილიკები აღარსად მოჩანს, მთლათ ამოქო-
 ლა ნამეგრძა. ხეები თეთრათ განხეულან თოვლის საბუ-
 რავში.

— რა ცუდი დარია! თვალით აღარა სჩანს-რა ამ კო-
 რიანტლისაგან, გაიძახოდენ გზის ჰირას მდგომარე ფიჭვის
 ხეები და მათ ჰირ-და-ჰირ მდგომ, თოვლისაგან ტოტებ-დამ-
 ძიმებულ, დაღონებულ ნაძვის ხეს გასცქეროდენ.

რამდენსაჲე ხანს უკან ქარმა იკლო, ერთიჯ გაინძაურა,
 თითქო ტყეში ვიჯამაც გაირბინაო და მიუხედა ყოველივე.

ახლა მთელ ტყეს გადაეფარა საოცარი ყინვის სეწა-
 რი, ეს ყინვის სეწარი უნდა გადაჭყარებოდა აგრეთვე ნაძვს,
 მაგრამ ერთი გაუქროლა და მოძორდა.

— რას ცახსახებ, ნამკო? ნუ თუ ვინვამ შეგაძინა? ეკითხებოდენ ფიჭვები — მართალია მან სოკლი გადაგვაფარა, მაგრამ ჩვენ ეგ არას დაგვაკლებს, ისე თბილათ ვართ შემოსილი. ბრალი საცოდავი არეებისა, ცუდი საქმე მოუვათ, მეტათ თხელი კანი აქვთ და ფოთოლიც განსტკივდათ. ნეტა თუ როგორ გაატანენ გასაფხულამდის?

— შენ კიდევ კანკალებ, ნამკო? ჩვენსე ნაკლები ქურქი სომ არც შენ გასსია! ეუბნებოდა მეორე ფიჭვი.

— არა, მე არცა მკვივა და არც მეძინიან ვინვისა — უპასუხა ნამკმა.

— მაშ რა დაგეძმართა?

— ოხ, ნუ თუ არ გესმით, რომ სადღაც ტყესა სჩეხენ?

— დიას, გვესმის, მაგრამ შენ რა?

— არ დანახეთ კაცმა რომ გაიარა? ამბობდა ადელ-ვებული ნამკვი — არ იცით, შობა რომ მოახლოვდება სალსი მოდის ტყეში ნამკვების საჭრელათ?

— რათა? ეკითხებოდენ განცვიფრებული ფიჭვები.

— რათა და იმიტომ რომ იდღესასწაულთ შობის დღეები; მოგვჭრიან, ძირსე ორ ჰატარ ფიცარს ჯვარდინეთ მიგვაკვრენ, დაგვდგამენ ოთახში, შტოებსე ჩამოგვიდებენ სხვა-და-სხვა ტებილეულობას, ათასფერ მძივებს, სათამაშოებს და გაჩირაღდნებულ წმინდა სანთლებს და დავარქმევენ შობის ხეს.

— მერე?

— მერე, როდესაც შობა გაივლის გადაგვისწიან ესოში და ესოდან ცუცხლში.

— ნუ თუ მართლაც? ოს, რა უგულონი არიან ეს ადამიანები!

— ნეტა დაგვეკითხოვოდენ მაინც — განაგრძო გულის კანკალით ნაძემა — მოვლენ და მოგვჭრიან. აი, სედავთ ამ კუნძულსა, რომელიც ოდნავ ძლივს-ღა მოჩანს თოვლ-ქვეშ? მე ჯერ ზატარა ვიყავი, მაგრამ კარგათ მახსოვს რა მშვენიერი დიდი ნაძვი იდგა ამ ადგილს. შობა მოახლოვდა. საიდან-ღაც განჩნდენ კაცები და დაუწვეს ჭრა... ღმერთო, რა საცოდობა იყო! საბრალლო ნაძვი დიდხანს უძლიანდა, დიდხანს იკუნესა, მაგრამ ბოლოს მაინც მოწვევტილი დაეცა მიწაზე... აიღეს, დაუდეს მარხილსე, სხვა ნაძვებთან ერთად და სადღაც წაიღეს. მე ვიდექ და შიშით ვკანკალებდი. მე-ბრალეობდა მოჭრილი მოძმე და თან მეძინოდა მეც არ მომჭრან-მეთქი, მაშინ მეტათ ზატარა ვიყავი.

ფიჭვებს ძალიან შეებრალათ საცოდავი ნაძვი.

ცულის სმა შესწუდა. ტეეში სიჩუძე ჩამოვარდა. ერთიც ვნახოთ, ნაძვის წინ გაიარა კლესმა. წინ მიუდიოდა ნაძვის ხეებით დატვირთული მარხილი, შიგ ერთი ცხენი ება, რომელიც გაჭირვებით მიათრევდა მძიმე ტვირთს. კაცს ცული ხელში ეჭირა, ძლივს არღვევდა მუსლებამდის თოვლს, ის ნაძვის წინ ერთი შეჩერდა და თითქო მოჭრის ღირსათ არ სცნოო, ჩქარა გაშორდა. საბრალლო ნაძვი-კი ისე შეძინდა, რომ ფიჭვებისკენ გადისნიქა, თითქო იმათ სთხოვდა შეეღას, მაგრამ აბა ფიჭვები რას უშველიდენ! კაცი მარხილიანათ მიიძალა.

ნაძვი ძანც ტიროდა. ტიროდა ნათესაობას. ტიროდა თავის თავსაც. ახლა გადაჩნა, მაგრამ ძერძის შობა სომ კიდევ მოვა. და ვინცის მაშინაც გადაჩნება თუ არა...

ძთვარე კაშკაშით აძოცურდა ცასე და ძთელი ტყე განანათა. ფიჭენი და ნაძენი, ძთვარის შუქით განათებულნი, თეთრათ შესუდრულ მოჩვენებასაებ კაძოიურებოდენ... ყველაფერი მიწუნარდა... სრული სიჩუძე იყო.

კნ. ან. აძილახერისა.

(თარგმანი)

იაკობის გამჭრიახობა.

ეტრეს მეგობარს *კარგათ გამართული აუზი კქონდა, სადაც ინახავდა ცოცხალ თევზებს. ეს მეგობარი ხანდისხან მოიგონებდა ხოლმე პეტრეს და თავისი მოხუცი მსახურის იაკობის ხელით უგზავნიდა თევზებს. იაკობი ამით ძალიან უკმაყოფილო იყო, რადგან პეტრე მას არაფერს არ აძლევდა ხოლმე გასამრჯელოს.

ერთხელ იაკობმა პეტრეს ერთი კარგა მოზრდილი კაპუტეტი მიუტანა, შეიტანა პირდაპირ ოთახში, დაავდო მაგიდაზე და ხმა-ამოუტლებლივ გამობრუნდა. მას უკან მოეწია პეტრე, დააბრუნა და უთხრა:

— შენ ვერ ყოფილხარ, ძამიავ, ზრდილობიანი. თუ შენ არ იცი მე გიჩვენებ, როგორც უნდა მოქცეულიყავ. დაჯექ შენ ჩემს ალაგას და მიყურეო.

პეტრე ადგა, აიღო კაპუტეტი, გავიდა ოთახიდან და ისევ უკან დაბრუნდა.

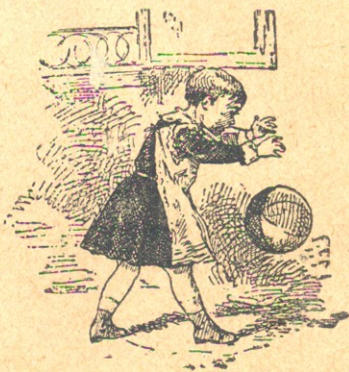
— დილა მშვიდობისა, ბატონო ჩემო, უთხრა პეტრემ იაკობს, ჩემმა ბატონმა მრავალი მოკითხვა მოგახსენათ და აი ეს თევზიც მოგართვათ.

იაკობი უჭკუო როდი იყო და იცოდა, რაც უნდა ეპასუხნა:

«მეგობარო, გმადლობ, გარდაეცით მოკითხვა ჩემს მაგიერ თქვენს ბატონს და აი ეს ერთი უზალ-თუნიც შენს გასამრჯელოშიო» უპასუხა იაკობმა პეტრეს და უზალთუნიანი გაუწოდა.

6. ა—ლი.

(ფრანგულიდან)

7046
24

შოგის ხე ტყეში.

ალო გაიღვიძე, დროა, აგერ ცხრა
სათია — ეუბნებოდა საბანძი თბი-
ლათ გამოსხვეულ სოფიკოს, მო-
სამსახურე ქალი ღიზა, მაგრამ
სოფიკო არც-კი ინძრეოდა.

— ოხ, დეერთო, სწორეთ ჭი-
რია შენი გადავიძება, უოველ დღე
ეს ამბავია — სოფიკო, ქალო, გაი-
ღვიძე, გემნახიაში წასვლის დროა, —

დაუმატა ღიზამ და საბანს გადასწია.

სოფიკომ ოდნავ გაახილა თვალები

— გიმნახიაში დაგაკვიანდება, ქალო, კესმის?

— ჭო. კარგი, კარგი, დღეს სომ არ მივდივარ გიმ-
ნახიაში. ძილში წაილაპარაკა სოფიკომ და მეორე კვერდ-
ზე გადაბრუნდა.

— რა მენადლეება, ნუ გაიღვიძებ, წაილაპარაკა ღი-

ზამ და გამობრუნდა—კოწია კიდევ ადგა, მალე ცხენებსაც მოიყვანენ და იცოდე, მე აღარ გაგაღვიძებ.

თითქო სახესე ცივი წყალი შეაშხანუნესო ისე წამოვარდა სოფიკო ხესე და გადმოხტა ძირს.

— ღმერთო ჩემო! მე სრულიად დამავიწედა, რომ დღეს სახლში მივდივართ! ჩქარა, ჩქარა, ლისა, ჰირი დამაბანე.

— აი, ეგრე, ეგრე! დიმილით წაიბუტბუტა ლისამ და გავიდა გარეთ.

არ გაუგლია ნახევარ საათს, რომ სოფიკო ჰირ დაბანილი, სუფთათ ჩაცმული, გაწითლებული სახით სასადილო ოთახში გამოცხადდა, სადაც ჩაის მაგიდას გარშემოსხდომოდენ სოფიკოს ბიძა, ძალუბა და ძმა კოწია.

სოფიკო და მისი ძმა სოფლელი მეზატონის შვილები იუვენ, ქალაქში სკოლაში სწავლობდენ და ბინით ბიძასთან იდგენენ, ამ ჟამათ წამობათ იუვენ დათხოვნილი და სული-სულსე ელოდენ სოფელში წასვლას. სასადილო ოთახის კარებში სოფიკომ თვალი შეასწრო მაქსიმეს, რომელიც მისი მამის დიდისნის ნამსახური მეჯინიბე იყო.

— ოჰ, მაქსიმე, ჩვენ წასაყვანათ მოხვედი? დედა და ძმა ხომ კარგათ არიან? ხომ მალე წავალთ? მარწილი მოიყვანე? სხვა-სხუპით დაუწყო კითხვა სოფიკომ.

— მალე წავალთ, ჩემო ზატარა ქალბატონო, მალე, ცოტა ცხენებმა დაისვენონ. მინამ მე რაღაც საუიდლები

მაქვს, იმათ მოვრჩები. ამ ორ სხათში უთუოთ წავალთ. დინჯათ, ალერსით მიუგო მაქსიმემ და ოთახიდან გავიდა.

— რაც შეიძლო დახეხარე, მაქსიმე, მიაუვირა სოფიკომ და ფატი-ფუტით ჩაის სმა დაიწყო.

— ნუ ჩქარობ, სოფიკო, ნუ... მოესწრობი... უთხრა სოფიკოს ძალუამ.

— ჩემო ძალო, ძალახაში უნდა წავიდე, ამხანაგთანაც საქმე მაქვს, გაკვეთილების შესახებ რამე უნდა ვკითხო. . . ოხ, ნეტავი ჩქარა წავიდეთ! იცი ძალო, ამდამ სომ ჩვენსა შობის ხე გაიმართება!.. ბიჭო, შობის ხე... შეჭკვირა სოფიკომ, ეცა თავის ძმას კოწიას და დაუწყო ზროწიალი.

— იცი, სოფიკო, მაქსიმემ მითხრა, რომ რამანი კიდევ ჩამოსულა თავისი ორის ამხანაგით. შობის ხეც თურმე სულ მხათ არის. მიახარა კოწიამ.

— არა, არა! რა მხიარულათ გავატარებთ დროს. აბა კოწია, მე საქმეებზე მივდივარ და შენ ეველაფერი ჩააღაგე. სოფიკო ერთს კიდევ შემოაზროწიალდა და გავარდა გარეთ.

კოწიამ ლისას დახმარებით ეველაფერი ჩააღაგა, ახლა წიგნით ხელში ფანჯარასთან იჯდა და სოფიკოს მოლოდინში იყო.

თორმეტის წლის კოწია სახით ძალიან მიაგავდა თავის დას, თოთხმეტის წლის სოფიკოს, მაგრამ სასიათით სრულიად სხვანაირი იყო: წენარი, უწეინარი და კეთილი, სოფიკო-კი მეტათ ცელქი და მოუსვენარი.

დილითვე მოიღრუბლა, ცოტ-ცოტა თოვლიც მოდიო-
და. ბოლოს კარგათ მოუმატა თოვას და სოფიკო რომ
დაბრუნდა ისე დიდ ბარდნებს ისროდა, რომ შავი ქუ-
დი და ჰალტო მთლათ გათეთრებული შემოიტანა.

— სოფიკო, წამო ჩქარა, სადილი ვჭამოთ. უთხრა კო-
წინამ სოფიკოს შემოსვლის უმაღვე — რაცასანია ძალუბ შენ
კელის.

— წავიდეთ, წავიდეთ — საჩქაროთ მიუგო სოფიკომ. და
ფაცვი-ფუცვით დაიწყო თმების სწორება — ვუელაფერი ჩააღა-
კე? მადლობელი ვარ, ჩემო კარგო.

ორივე და-ძმა, ბიძა-ძალუასთან ერთათ, მოუსხდენ სა-
სადილო მაგიდას. თუიკა თოვას თან-და-თან უმატებდა, ისე
რომ ფანჯრებსედაც-კი, კუთხეებში, თოვლის სვეტები გა-
კეთდა, მაგრამ სადილზე მანაც, ჩვეულებრივ მსიარულათ
მუსაიფობდენ: სოფიკო შეუწვევტლათ ტიკტიკებდა და ბიძია
მას სუძრობით დასცინოდა.

— ვაბიე, რანაირათ აირია თოვლი! როგორ წავაღთ
ამისთანა დარში? შეწუხებულის სასით წამოიძახა კოწინამ.

— ვაბი, მართლაც რა კორიანტელი ატედა — დემოწმა
ძია და გადახედა სოფიკოს — მანაც და მანაც დიდი არაფე-
რი იქნება თუ ვერ წახვალთ. ისეეღით თქვენთვის აქა, თუ
ღმერთი გწამთ.

— თქვენ თითონ ისეეღით აქა? მიაძახა სოფიკომ ძიას
და თან ალერსით ეელზე მოესვია. შემოვიდა მაქსიმეც.

— აბა, მაქსიმე, მზათა ხარ?

— მე-კი მზათა ვარ, ჰატარა ქალბატონო, მაგრამ ისეთი ცუდი დარია, რომ უნდა ცოტა მოვიცადოთ.

— რათა?

— ძლიერი კორინტელია.

— გადავილის, დამშვიდებით მიუგო სოფიკომ. — წასვლის დროა, აგერ ორი საათია.

— ერთი ესომი გაიხედე, შე დალოცვილო, და კარგათ დაინახე რანაირი კორინტელია.

სოფიკო ფანჯარასთან მივიდა. ისეთი არეული ამინდი იყო, რომ ცა და დედამიწა არა ჩანდა. მან ჯერ აქეთ-იქით მიიხედა და მერე გულ-დაწვევებით წაილაპარაკა:

— ახლა რაღა ვქნათ?

— რა უნდა ვქნათ? მოვიცადოთ, იქნება გამოიღაროს.

— მოვიცადოთ! მერე სასლში რა დროს უნდა მივიდეთ?

— სოფიკო, დიდი ადამიანივით უთხრა კოწიამ, — აბა იფიქრე, როგორ შეიძლება ამისთანა დარბა წასვლა. მოიგონე რამდენი უბედურება მომხდარა, რამდენი რამ წაგვიკითხავს ამასე; აგვერევა გზა და გავიყინებით სადმე.

— ერთი შენცა! მშიშარა!.. გახუდდი ისა სჯობიან.

სოფიკოს ეელში ბრახი მოსდიოდა.

— თქვენი ნებაა, ჰატარა ქალბატონო, ოცი ვერსის

გავლა ამ კორინტელში სასუმარო არ არის, შეიძლება გზა ვერ გავიგნოთ. — გააფთხილა მახსიძემ.

— სულ შენი ბრალია, ბებრო, იფრატუნე, იფრატუნე და დავაკვირებ. ახლა დიდხნის წასული უნდა ვყოფილიყავით... რაღას მიუხსნებთ შობის ხეს... დედასაც ჯავრი ექნება... მოცდის დრო აღარ არის, შეაბი ესლავ ცხენები! გაბრალებით შეჭვივინა სოფიკომ.

— სოფიკო, ნუ სულელობ. — ჩაერია ლაპარაკში ძალუა — შობის ხე არსად გაიქცევა, უთქვენოთ რომ არ ანთებენ? დედას-კი იმითი უფრო შეაწუხებთ, თუ ამისთანა ამინდში გაუდგებით გზას.

სოფიკოს რაღაც უნდოდა ეთქვა, მაგრამ თავი შეიმაგრა, საჩქაროთ მოტრიალდა და გავიდა ოთახიდან.

თავის ოთახის ფანჯრიდანაც დიდხნის ათვადიერა სოფიკომ ამინდი, მაგრამ საშინელება იყო, უშველებელ თოვლის ნაფლეთებს ქარი ბორბალსავით ატრიალებდა და გაჭქონდა სასარდათ ზუსუნნი.

— ოს... გულ-საკლავათ ამოიკვნესა სოფიკომ და იწყო ოთახში სიარული. ეველაფერზე ბრასობდა, ეველას ემუქრებოდა. ეველას: მახსიძეს, ქარს, ძიას, ძალუას, ხელში რომ ჩავარდნოდენ, შუა გაგლეჯდა ეველას და თუმცა თხუთმეტი წლისა იყო, მაგრამ გული ისე ამოუჯდა რომ ტირილი დაიწყო.

სოფიკომ კარგათ იცოდა, რომ შობის ხეს უამბოთ

არ ანთებდენ, მაგრამ უნდოდა უთუოთ ამაღამ ანთებული-
 ეო, რადგან, რაც თავი ახსოვს სოფიკოს, იმათ სახლში ეო-
 ველთვის ამაღამინდელ ღამეს ინთებოდა სოლმე შობის ხე.

— ხვალ რაღათ მინდა — ანხსლობდა სოფიკო — არა, შე-
 ვუთვლი დედას, რომ უჩვენოთ ანთონ შობის ხე. ან რა-
 ტომ არ გვიშვებენ სახლში? გავიყინებით?.. მაგრამ ხელ-
 ახლა რომ შესედა ფანჯარას, დარწმუნდა, რომ მაქსიმე მარ-
 თალს ამბობდა. საშინელი ამინდი ეო.

მიიხედ მოიხედა სოფიკომ, რომ რაზედმე გართობილი-
 ეო და უცებ შენიძნა ორი თეთრი კნუტი თავისი საუვარე-
 ლი ციცუბ და ფისუა. აიუვანა ორივე ხელში და კნუ-
 ტებიანათ ჩაწვა ლოგინში, თავსე საბანი წაიფარა და მოჭე-
 ვა სლოკინს. ამ დროს კარი გაიღო და ვიღაც შემოვიდა.

— სოფიკო, ბიძიკო, წამო სილი ჭამე. შენი საუვარე-
 ლი კნუტებიც წამოიყვანე.

სოფიკომ სული განაბა.

— უთუოთ დაეძინა, ჩემ გოგონას. წაილანაჩაკა ძიამ
 და ფეს-აკრეფით გავიდა ოთახიდან.

— ბძანდებოდეთ თქვენთვის, მარტო თქვენ მიირთვით
 ხილი. წაიბუტბუტა სოფიკომ და ჩაჩუქდა. — ოხ ღმერთო, ეს
 რა მომივიდა! რა სასაცულო საჩუქრები ვიყიდე ჩვენებისა-
 თვის, რა სიცილ-საწხარი აუტუდებოდათ უცებ რომ გადაუშ-
 ლიდი საჩუქრებს! ფიქრობდა სოფიკო და თვალეზე მო-
 მდგარ ცრემლებს ძლივს იკავებდა. — რა სინარულს, რა დროს

გატარებას უნდა მოვცდე ჩემს ოჯახში, ჩემს საუკარგელ დედ-მამასთან და ეს სულ ამ ოხერი, საზინდარი ამინდის მოწულებით! აი ამ საათში, ჩვენსა უველა ერთათ შეგრებილია, მიგველიან და უცებ გამოუცხადებენ: ამალამ ბავშვები არ მოვიდნენ და შობის ხეს ხვალ ავანთებთო!.. მერე ხვალაც მოვლენ?..

რაც დრო გადიოდა უფრო უბერავდა ქარი, სოფიკოსაც სიბრახე ემატებოდა.

— არა ამხედ მეტის მოთქენა არ შემოიძლიან... უთუოთ უნდა წავიდე... წამოიძახა სოფიკომ და ფეხ-ავრეფით გამოვიდა თავის ოთახიდან და შევიდა სასადილო ოთახში. — იქ მაგიდას მისჯდომოდა კოწია და რაღასაც სატავდა. ხმაურობა არსადიან ისმის, ალბათ მია და ძალუბ სადმე წასულან!..

— კოწია, ჩქარა ჩაიცივი, ჩქარა, ახლავე უნდა წავიდეთ. წაუხურჩულა სოფიკომ.

კოწიამ გაცხებით შეაჭყეიტა თვალები.

— მერე, კორიანტელი აღარ არის? დაეკითხა დას.

— ჩუმთ... ჩუმთ... კორიანტელი აღარ არის... აღარც იქნება... ჩვენ ძალე მივალთ სახლში... თბილათ შევესვიოთ... ნუ გეშინიან, კოტე! სომ გეუვარვარ? ჭა? მითხარი, ჩემო კოწიკო... ეტიტინებოდა სოფიკო ძმას და აღეწისით შესუქეროდა თვალებში.

კოწიას მართლაც ძალიან უუვარდა თავისი კეთილი დაია.

— ჩქარა, ჩქარა... აშურებდა სოფიკო—თორემ თუ გაიგეს აღარ გაგვიშვებენ... მე თითონ გავრეკავ ცხენებს... გზა კარგათ ვიცი. სოფიკომ საჩქაროთ ჩააცვა კოწიას თბილი ტანისამოსი და ძალის-ძალათ მიათრია მარწილაძის, რომელიც ჭიშკართან შებმული იდგა.

დაიძრა მარწილიც.

პირველათ ჩვენ ზატარა მოგსაურებს თოვლი შივ თვალელებში ევრებოდათ, გზა თოვლისაგან სრულიად არა სჩანდა და სიარული ძალიან უძნელდებოდათ, მაგრამ ნელა-ნელა ქარი ჩავარდა და ძალე სრულიად გამოიღარა. საჭირო იყო აჩქარება. სოფიკომ შოლტი გაუტლამუნა ცხენებს და მათაც ნაბიჯს მოუმატეს.

— ხედავ, კოწია, რა მართალს გეუბნებოდი, სომ გამოიღარა? კარგათ არა ვქენ რომ წამოვვდით? ეუბნებოდა სოფიკო ძმას—ძალე მივალთ სახლში და ჩვენ საუვარელ შობას ვიდღესასწაულებთ დედ მამასთან ერთათ, ავანთებთ შობის ხეს..

— დედა რას გვეტყვის მარტონი რომ მივალთ? მახსიძე რაღათ დარჩა ქალაქში? დაფიქრებული ეკითხებოდა კოწია.

— მაქსიძე ხვალ მოვა. დედას-კი მოვეხვიოთ, ვაკოცოთ და აღარ გაგვიჯავრდება. მამაც არას გვეტყვის, რამდენი ხანია არ უნახვარათ. წარმადგინე, კოწიკო, რა მსიარულათ გავატარებთ დროს! ტიკტიკებდა სოფიკო.

— რა ქარბუშუტა ხარ, სოფიკო! დიდივით შენიშნა კოწინამ.

— ოხ, ჩემო ფილასოფოსო! გადიკისკისა სოფიკომ და გადაჭკოცნა თავისი ჭკვიანი ძამია—აგერ აი ტყეს გავალთ და ჩვენი სახლიც გამოჩნდება. ამბობდა სოფიკო და თან სინხარულით სტოდა... მაგრამ, ეს რა ამბავია! კოწინა, შესედე, შესედე!

— აბა სადა?

— აგერ, შედავ, მარცხნივ,—რადაც ბრწყინავს...

— ალბათ ჭიაკოკონაა.—წაილანაზარაკა კოწინამ.

— ჭიაკოკონა-კი არა და, რა დროს ჭიაკოკონაა, ადღკომის ოთხშაბათი ხომ არ არის, უზასუნა სოფიკომ, დააყენა მარხილი და შეზე წამოდგა.—ვერ ვარჩევ რა არის! რადაც საკვირველებს რამე კია. უნდა ახლოს მივიდეთ და გავშინჯოთ, სთქვა სოფიკომ და მიანბრუნა ცხენები.

— რას ჩადი, სოფიკო, მანდეთ ხომ გვა არ არის! შეახერხა კოწინამ, მაგრამ სოფიკომ არ დაუჯერა ძმას და გაჭირვებით მიერეკებოდა ცხენებს, რომლებიც თან-და-თან ძლივს მიათრევედნ ფეხებს, ბოლოს სულაც გაჩერდნ.

— წამო ფენით წავიდეთ, ცხენები აქ იუვნენ, აი, შეზე მივაბამ—უთხრა სოფიკომ და გადმოვიდა მარხილიდან.

სოფიკოს სრულიად გადაავიწყდა, რომ სახლში მისვლა ეჩქარებოდა. იმას საშინლათ უნდოდა გაეგო თუ, რა ბრწყინავდა ისე ცხოვლად ტყეში. ეურადღებს არ აქცევდა

ზატარ-ზატარა ეკლიან ჯირკვებს, რომლებიც მწარეთ ფეხებზე
ნიდენ ფეხებს, ჩაეკიდა კოწიასთვის სელი და ძალათ მიათ-
რევდა.

— სოფიკო, გაპბრუნდეთ უკან! ესვეწებოდა კოტე და
შიძით აქეთ-იქით იხედებოდა.

— არა, არა. წავიდეთ, ახლავე მივალოთ. ამხნევებდა
მას სოფიკო.

ამ დროს მწვანე ნამუნარი თითქო შუა გაიყო.

— ოხ... ერთ ხმათ შეჭყვირეს ბავშვებმა და ერთ ად-
გილს შეჩერდნენ, ველარ განძმრენ. მათ თვალ-წინ გამოე-
ჭიმათ დიდი, სწორე კალოსავით მორგავლებული ადგილი,
მთლათ თეთრათ თოვლით დაფარული. მის შუა ადგილს
გამოჭიმული იყო დიდი, მრავალ-ტოტებიანი ნამვის სე-მო-
რთული ეოველნაირის სათამაშო-სანოვავით: ოქროსი და
ვერცხლის ძეწკვებითა და სხვა-და-სხვაფერის შივიებით გარ-
შემოვლებული, ოქროსი და ვერცხლის კაკლებით აჭრეფე-
ბული და ათასნაირის ფერადი სანთლებით განათებული.
უკან უდაბური ტეე მოჩანდა. ხეს კი გარშემოსხდომოდენ,
აბა გამოიცანით ვინ?

ბურტეუნა დათვი თავისი ბარდნა ბელებით, მურა მგე-
ლი თავისი წკავ-წკავა ლეკვებით, კუდრატა მელია, ბურძე-
ლიანი ზღარბები, ცხვირ-წვეტა თხუნელები და მთელი
ოჯახობა ეურ-ცქვიტინა კურდღლებისა. ეველა ესენი დი-
დის წესით და რიგით ხის გარშემო იყვნენ შემომწკრივე-

ბულები, ორი თათ ფეხი სისკენ გაემვირათ და ორ ფეხებზე წამოეუნტეულები თვალს არ ამორებდნენ გაბრწეინვალებულ შობის ხეს.

ოხ, რა მშვენიერი სანახავი იყო ეს გაკაშკაშებული, მორთულ-მოკაშხული შობის ხე, რომელიც ამ უდაბურს ტეეში მსესავებ ბრწეინავდა! ბავშვები, მთლათ მოხიბლული ამ სანახაობით, ჰატარებ ნამკვებს ამოფარებული, აღტაცებით

გამდიოურებოდენ. ჰირუტეები წეს-რიგით თითო-თითოთ მიდიოდენ ხესთან, ხსნიდენ რომელსამე სანოვანს, ან სათამაშოს და ინაწილებდენ ერთმანეთში. ხე იდგა კაბ-წვეინვებული და ხან აქეთ გადისრებოდა ხან იქით, რომ უფრო ადვილათ მოეწევიტათ ეველას თავ-თავისი საჩუქარები. ჰირუტეები თითქო ლაპარაკობდენ კიდევ, მაგრამ სოფიკოს იმათი უცნაური ჰურტუნისა არა ესმოდა-რა. აკერ განსა დოლის ხმა, მოჭევა რაღაც მუსიკაც და გაიძარტა ცეკვა-თამაში.

სოფიკო ცოტათ გამოარკვია მუსიკის ხმამ და დაუწყო ჰირუტეუთა ცეკვა-თამაშს თვალის დევნება.

აკერს მგელს ჩაუყვია ცხვირი თოვლში და მელისთან ერთათ ბორბალსავით ჰროწიალობს, თან უშნო უკანა ფესებით თოვლს თსრის და ჭერის აქეთ-იქით, მელიაც ბამ ბუკა კუდით აბორიალებს თოვლს და ცხვირ-პირში აერის თავის «კავალერს». ორი კურდღელი ერთი-ერთმანერთის პირ-და-პირ, წინა თათებ-გადაჯვარედინებული სასაცულოთ სტანს.

სულგანაბული სოფიკო გაცუებით შესცქეროდა ამ საოცარ სურათს. ბოლოს ვეღარ მოითმინა და წამოიძახა:

— კოწია, კოწია, უუურე! მარჯვნივ გაიხედე, აი კურდღელსა ჭკონია კინტოურისა ვთამაშობო! ხა, ხა, ხა!

— ჩემათ!.. წაუჩურჩულა კოწიამ—ერთიც ვნახოთ შეგვნიძნონ?

— არაფერია, ჩემო კოწია... აკერ, აკერ, შესედე, ბი-

ჭო, კურდღელს! ვიღასიუ კუდს მოეჭიდა და ეირამბლა გა-
 დაკოტრიალდა.

კოწიასაც სიცილი აუტედა.

— ერთი დათვი დაინახე, დათვი, რანაირათ დანარტყუნებს!
 გაძახნოდ კოწია და თან მუჯღუგუნს სტემა დას—შუა ად-
 გილას გამოჭიმულა, თავი გვერდზე გადუგდია და ისე ეუნ-
 ცულებს. აი მენი-კი დაგეცა, ხელჯანოცსაც რომ იქნევს!
 უთუოთ მიწისაიას თუ თამაშობს, ეგ სასიკვდილე! ხა, ხა, ხა!
 რა სასაცილო სახანავია!

ამ დროს სოფიკომ შენიშნა ერთი გამხდარ-გაბურძენუ-
 ლი კურდღელი, რომელიც განმარტოებით წამოსკუპულიყო
 შობის ხის ქვეშ და დაღონებული ადევნებდა თვალს მოთა-
 მამე ამხანაგებს. სოფიკომ ისიც შენიშნა, რომ ამ კურდ-
 ღელმა ხან ერთი ამხანაგი გააჩერა, ხან მეორე და რაღა
 საც თხოვდა, მაგრამ ისინი არამც თუ ეურს უგდებდნ
 ჰირ-იქით დასცინოდნ კიდევ.

— ეს რაღა ამსავია! რატომ არავინ ეთამაშება საცო-
 დავს! მერე რა კეთილი შესედულობა აქვს, გაიფიქრა სო-
 ფიკომ და დაუწყო თვალ-ეურის დევნება. აგერ წამოდგა
 კურდღელი და გაეშურა მელიასაკენ, რომელიც ჩვენ ჰატა-
 რა მოგსაურებთან ახლო ჯირკვსე წამოსკუპულიყო.

— უი, საწყალი, კოჭლი ეოფილა! სიბრალულით თქვა
 სოფიკომ.

— მაგრამ რა სასატილოა! მიუგო კოწიამ, რომელიც სიცოცხლეს ძლივს იმაგრებდა.

— არა, კოწია, სასატილო-კი არა, საცოდავია. ალბათ მაგ უბედურს თამაშობა უნდა და კი ვერ ახერხებს.

კურდღელი ცოტას ხანს შეჩერდა მედიას ახლო, მერე უცებ მოტრიალდა წასასვლელათ, ამ დროს მელიამ ფეხი გადაუდო და საცოდავი კოჭლი კურდღელი მიწასე გაიშლარათა. ბევრს ეცადა უბედური ადგომას, მაგრამ ვერ შეიძლო, მერე აქეთ-იქით დაიწყო ცქერა, არც არავინ ეშკაპებოდა; სოვს არც-კი შეუმჩნევია და ვინც შეაჩნია მიშველების მაგიერ დაცინვა დაუწყეს და წიხლებსაც უშენდნენ.

სოფიკომ კარგათ დანახა ვეკლა ეს, დანახა კურდღლის უბედური, ტანჯული სახე და გული მოუვიდა.

— არა, ამას-კი ვეღარ მოვუთმენ მაგ უსვინიდიისობებს... შეჭვევირა სოფიკომ და გაეცანა კურდღლისკენ.

— სოფიკო, სოფიკო! სად მიხვალ? ლუკმა-ლუკმა დაგულეთენ თუ დაგინახეს! შეჭვევირა კოწიამ და ჩაებლაუჭხელებსე, მაგრამ სოფიკომ მაგრათ დაიქნა ხელი, გაუსხლტა კოწიას და გაეცანა მიწასე გაშლარათულ კურდღლისკენ.

ადამიანის დანახვასე ჰირუტეები გაოცდნენ და გზიდან ჩამოეცაღენ. სოფიკო საჩქაროთ მივარდა კურდღელს, ხელი აიუვანა და მეორე მხარეს გაიქცა.

— წამო ჩემთან, შე საბრალო, ამაღამ ჩვენცა ვმარ-

თავთ შობის ხეს და კარგ დროს გაგატარებინებთ. იქ შენ არავინ დაგხატავს. — ალერსით ეუბნებოდა სოფიკო კოჭლ კურდღელს.

კურდღელი განუძებელი შესცქეროდა თავის მხსნელს და ტკივილებისაგან მთლათ განკალებდა. სოფიკომ შეატყო, რომ ჩქარა სიარულში კურდღელი სწუხდებოდა და შეჩერდა, ერთ წამს თვალი გადაავლო გარემომოხვეულ ჰირუტყვებს და საყვედურით უთხრა:

— თქვენ, უდაბური ტყის თავისუფალნი მცხოვრებნი... გრცხვენოდეთ!.. გრცხვენოდეთ!

გაჯავრებული ადამიანის ხმაზე მხეცები გონს მოვიდნენ და ერთბაშად შეუტიეს ზატარა ადამიანს.

— ოჰ, ოჰ, ოჰ! ხა, ხა, ხა! გაისმა ტყეში მხეცთა წეროდის ხმა და მთელი ჰირუტყვები მიესივნენ სოფიკოს: სოგი თმას აწიწნიდა, სოგი ხელებს აფხატნიდა, სოგი კლაფებსე ჭებუნდა, ვიღამაც ბრჭყალები შიგ კისერშიაც ჩაუჭირა და კიდევ სხვა უძველებელი დიდი კბილების კრაჭუნიც მოესმა.

სოფიკომ, რაც ძალი და ღონე ჭქონდა მოიკრიბა, ჩაიკრა გულში კურდღელი, თამამათ გარღვია გარემომოვლელ ჰირუტყვთა წრე და გაჭქანდა მარხილისაკენ. მხეცები ფეხ-და-ფეხ მისდევდნენ, სოფიკოს ღონე ელეოდა, მაგრამ ძანს ხმა-მაღლა გაჭყვიროდა:

— კოწია, კოწია! ჩქარა, ჩქარა მამევეი, კოწია, დაგვე-
 ლეთენ ეს წყეულები თუ დაგვეწინენ, კოწია, კოწიაააა! .

— სოფიკო, სოფიკო, აქა ვარ, რა დაგეძარათ? სოფი-
 კო, სოფიკო, გაიღვიძე! ჩასმასოდა კოწია სოფიკოს და რაც
 ძალი და ღონე ჰქონდა ანძრევედა. სოფიკომ თვალი გახი-
 ლა და წამოხტა, კალთიდან ტყაპა-ტყუპით გადმოუცვივდნენ
 ციცუნია და ფისუა.

— აი, აი, საცოდავი კურდღელი, კინაღამ არ მოჰქ-
 ლეს, იმ შეჩვენებულებმა! შეჰქვირა სოფიკომ და ეცა ცი-
 ცუნიას. ციცუნია ძირ დაწერტყებისაგან გულმოსული იყო
 და ხელი გააფხაჭხა. ახლა-კი გამოფხინლდა სოფიკო და
 აისედა მალა; მია, მალუა და კოწია გარემომოხვეოდენ და
 ამშვიდებდენ.

— დმერთმა მშვიდობა მოგცეს, ჩემო შვილო, რანაი-
 რათ შეგვაძინე! რამდენი ხანია ღრიალებ და გონებაში ვერ
 ჩავაგდეთ!.. ეუბნებოდა მალუა.

— რა ნახე, გოგო, სისძარში? სიცილით ეკითხებოდა
 მია.

— სულ ჩემ სახელს გაიძახოდა! დაუმატა კოწიამ.

სოფიკო შეძინებული და შერცხვენილი აქეთ-იქით იუუ-
 რებოდა.

— დმერთო ძლიერო! მამ სისძარი ეოფილა!

— ჩემო კახასო გოგონა, კაი საქმე ჰქვენ რომ დაიძი-
 ნე, შენს ძილში სრულებით გამოიღარა. უთხრა მამ.

სოფიკო მივარდა ფანჯარას. მართლა კორიანტელს გადაეკლო. მისი სხივები თოვლს ოქრო-ვერცხლით მოჭედოდა ანრიბლებდა.

— მაშ წავალთ, არა? სინარულით იკითხა სოფიკომ.

ამ დროს მახსიძეუკ შემოვიდა და გამოაცხადა, რომ ახლა-კი შეიძლება წავიდეთო, გადასცა სოფიკოს სხვა-და-სხვა სათბურები და უთხრა:

— სუსსი გამოუშვა, მოჭეინა კიდევ. დედამ შემოკითვალათ ძალიან თბილათ ჩაიკვითო.

— კარგი, კარგი, ჩავიცვამთ. ეუბნებოდა სოფიკო და თან ფატიფუტით ემხადებოდა. გამოთხოვების დროს მას ერთი კიდევ გაეხუმრა მია:

— შვილებო, ნუ წახვალთ, ერთიჯ ვნახოთ კიდევ ამოვარდეს ქარიო, მაგრამ სოფიკოს ესლა აღარაფერი აბრახებდა და მხიარულათ კისკისებდა. გზაში მან თავისი სიხმარი დაწვრილებით უამბო კოწიას.

— შენ რომ შეგემლოს იმ შობის ხის წარმოდგენა, კოწია... რანაირათ ბრწეინავდა!.. რა შენიერება იყო!..

— დიანაც... დამოწმა კოწია.—რა გულადი ხარ, სოფიკო! ერთიჯ ვნახოთ მხეცები მოგწოდენ, რას იხამდი, მიუგდებდი კურდღელს თუ არა?

— არაფრის გულინათვის! ჯერ ერთი ეს რომ ვერ დაგეწოდენ. თავ-მომწონეთ მიუგო სოფიკომ.

— ძილში-კი არაფერია, მაგრამ ცხადათ რომ ეგ შემეტხვას, მეონი შიშით სული ამოვივადეს.

— ძილში-კი არა, თუნდ ცხადათაც, მე ყოველთვის დაჩაგრულებს მივეშველები! აღტაცებით წარმოთქვა სოფიკომ, მოჰკიდა ძმას ხელი და თვალეში ჩააცქერდა,—შენც კოწია, გესმის? თუ შენც ასე არ მოიქეცი, მე ვიცი მე შენი!..

— ზატარა ქალბატონო, მოუბრუნდა მაქსიმე სოფიკოს — თქვენ, მეტათ ბევრს ლაპარაკობთ და დედამ-კი დაგიბარათ, გსაძი ხმას ნუ ამოიღებთ, ეელი არ გაგიცივდეთო.

— კარგი, კარგი, აღარ ვილაპარაკებ.

სოფიკომ თავშირსე ეახლასი მოიხვია.

— ვერ წარმოიდგენ რა სასაცილო იყო მელისა და მელასს ცეკვა.—მოიხმა ეახლას-ქვემიდან სოფიკოს ხმა და თან კისკისი.

— აგერ ბეთლემის ვარსკვლავიც ამოვიდა... წაილაპარაკა მაქსიმემ და მოჰკევა ზირჯვრისწერას.

ზირბადრმა მთვარემაც დააღწია თავი ერთათ შეჯგუფულ ღრუბლებს და ცხოვლათ დაიწყო კაძკაში.

ყინვამ უფრო და უფრო მოუჭირა, მაგრამ ჩვენ ზატარა მოგსაურებს ეს არ აწუხებდა, ისე მაგრათ ჩასუტოდენ ერთმანეთს. კოწიას თვლემაც-კი დააწეებინა. უდაბურ ტყეს მთლათ თეთრი სამოსი ეფარა და მოკრიბლებულ ღამეში, ვარსკვლავებისა და მთვარის შუქი, შიგა და შიგ

ელექტრონის მაგვარ ციმციმით გამოკრთოდა უსარმაზარ ხეებს შორის. სრული სიჩუმე იყო.

— აგერ მოვედით, დაიძახა ზრინწიანის ხმით მაქსიმემ და ცხენებს შოლტი გაუტკაცუნა. გამოჩნდა სინათლეც, რომელიც სოფიკოს დედ-მამის სასლის ფანჯრიდან გამოშუქდა. აგერ ჭიშკარიც, აგერ თუთისა და ვაშლის ხეებიც, რომლებიც სამთრის ტანისამოსში თეთრათ შემოსილან!..

— შეხერდით... შეუტია მაქსიმემ ცხენებს. გამოფხინლდნენ ბავშვებიც და არ გაუვლია ორ წუთს, რომ საყვარელ დედ-მამას უელხე ეხვეოდნენ.

ს. ციციშვილი.

(თარგმანი)

სახუმარო კითხვები.

რა დროს არის, რომ კაცს იმდენივე თვალი აქვს
რამდენი ღლეც წელიწადსა აქვს?

როდის შეიძლება ცხრილით წყლის ზიდვა?

გ ა მ ო ც ა ნ ა.

(წამოდგენილი გრიგოლ კაჭუჭყასკან)

რა არის იგი ფიცარი
იმანაც მიცნო მეც ვიცანი?

შ ა რ ა დ ა.

(შედგენილი სოფ. გოშაძისკან).

პირველი კუდსა წააგავს, მოკლეა, ზოგიც გრძელია,
ბოლო-კი სთანხმოებს მუდამ მას, ეინც რომ მართლისა მთქმელია.
იქნებ ვერ გამოიცანით? აგი გითხარით მთელია;
საჭმელი არის მომწარო—ენის და პირის მწველია.

რებუსი

ა
ბ

ა
ბ

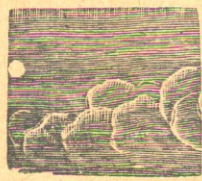
თ

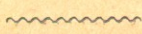
თ 10 ,

ს
ე

ა
ბ

მ ი ლ ო ც ვ ა.

ომილოცნია, აეთანდილ,
 დღესასწაული შობისა,
 კურთხეულ იყოს ქრისტესგან
 სიკოცხლე შენის ყრმობისა.
 ვარდ-ყვავილებით მოგემკოს,
 შეილო, გზა ეკალ ნაგები,
 გიმრავლოს ტოლი და სწორი,
 კეთილი ამხანაგები.
 აგშორდეს მანე სიბნელე,
 სინათლე მოგცეს მრავალი,
 სამაგალითო ჰყოს ერმა
 შენი თაე-გადასავალი.
 მეტს ველარაფერს გისურვებს
 ჩემი გულ-წრფელი სალამი;
 ვინც გიფურჩქენიან გონებას
 იკურთხოს მათი კალამი.

ხომ იცი თვალთა დამაკლდა,
 აღარც ლონე მაქვს წერისა,
 გული-კი მუდამ მანდ არის
 გონებაც თქვენკენ მზერისა.

ბებიის გული ლაღდება
 შორით ხმა ესმის მღერისა,
 ყრმებს გაზაფხული გიდგებათ
 მატკობს ხმა თქვენი ჟღერისა.

უმღერეთ, შეილო, გაზაფხულს,
 უმღერეთ კოხტა იებსა,
 ცაზედ ამოსულო ცისკარსა
 და განთიადის სხივებსა!..

მაგ ბიჭს არაფერს უთვლიდი
 გული თავს მადგა ძალათი,
 აი ეწერ მიე შენს ძმასა
 ეს მოჩხაპნილი ბარათი.

შენ, ჩემო დამტირებელო,
 ვარდო ბებიის გულისა,
 რომ აღარაფერს არა მწერ
 ნეტა რამ გაგაგულისა.

იქნებ მემღური, გენაცვა,
 ხილი რომ დაგიგვიანე?
 ოღონდ შენ კარგად ისწავლე
 მე გული გამიმზიანე

და შემდეგ, რაც გსურს მომკითხე
 ბებია შენთვის მზათ არი;
 იმდენ ეაშლს გამოგიგზავნი,
 რომ გეყოს მთელი ზამთარი.

რო ვერა გნახე ამდენ ხანს
 ჯანი და ლონე მადნება,

შეილო, იცოდე მანდა ვარ
 რამწამ ყინული გადნება...

ბიძია თომა მანდ იყო
 იმ დღეს თქვენს სანახაეთა,
 ვერ მოსულიყო ხელ-მოკლედ
 დარღს გაეხადნა ავათა.

წამოდებული ჩურჩხელა
 გზად სადმე დავიწყებოდა;
 ჯაერისგან დაბრაცუნებდა,
 ფეხზე ძლივასა დგებოდა.

მეეტლეს ტიკი მოენსნა
 ესვა—და წყალი ჩაესნა,
 იმ შეჩვენებულს ყიყინა
 თურმე ბატებიც წაესნა.

ამ სირცხვილს უფრო მოეკლა
 და სულ ეკლები დაესნა,
 მეეტლის გასალანძღაედ
 ზიზლის ფარ-ხმალი აესნა.

თქვენ გენაცვალოთ ბებია,
 თომას ნუ დაემღურებით;
 ამ სახალწლოთ მანდ არის
 კაკალა ნაზუქ პურებით.

შ. მღვიმელი.

ოზრი სურათი.

სისხარული.

გას იდგეს.

კოლკოენიკის ქერივის მელანია მიმინო-
 შვილის სადგომი გაჩირალდნებულია. სახ-
 ლის წინ გაშლილი პატარა ბალის გზა წი-
 თელ-ყვითელის ქალაღდის ფარნებით არის
 განათებული და ახლად ამწვანებულ ხეებს,
 რალაც მომხიბლავ ფანტაზიურ შეხედუ-
 ლობას აძლევს.

თითონ მელანია, ორმოც-და-ათის,
 თუ თხუთმეტის წლის დედა-კაცი, ყმაწვი-
 ლი ქალივით შერბის და გარბის ოთახებ-
 ში, განკარგულებას აძლევს ვახშმისთვის,
 სასტუმრო ოთახში თაიგულებს სდგამს,
 სასადილოში სპეტაკ სუფრა-სალფეტკებს
 ალაგებს, რაც რამ ვერცხლეული გააჩნია
 სულ სუფრაზედ აწყობს, მაგრამ განსაკუთ-
 რებულ ყურადღებას ერთ პატარა ოთახს
 აქცევს, რთავს, ალამაზებს; მშვენიერ ლო-
 გინზედ ბალიშებს, ზეწარს, საბანს ათას-
 ჯერ ასწორებს, ყოველ ნივთს მუშტრის
 თვალთ შინჯავს, რომ არაფერი აკლდეს,
 რომ ყოველი საჭირო ავეჯი თავის ალა-

— დედა, დედა! ყვირის მეორე ოთახიდან ანიკო, — თამარი ამბობს საცაა რვა საათი შესრულდებაო, სადგურზე წასვლის დრო არისო!

— მართლა! აი ეხლავე, ეხლავე მზათ ვიქნები, ლევანას უთხარი ფაეტონი მოიყვანოს... ლადო სად არის! აბა, ქუდები მოიმზადეთ... თაიგულები არ დაგავიწყდეთ წამოსაღებათ... თამაროს უთხარი სამზარეულოში შეიხედოს, პაელეს მოაგონოს, რომ ვახშამი ათისტების მზათ იყვეს... ფაცი-ფუციით ლაპარაკობს მელანია, საშინლად ღელავს და თან უსაგნოთ, უაზროთ ტრიალებს, თითქო რაღასაც ეძებს, თითქო კიდევ რაღაც დარჩა გაუკეთებელი, მოუმზადებელი...

— ეს რა ამბავია! ბალის კარებთან ფაეტონი გაჩერდა? გულის კანკალით სთქვა უცებ მელანიამ და შემოსავალ კარებისკენ გაექანა, საიდგანაც საჩქაროდ შემოირბინა ყმაწვილმა აფიცვრმა და დედას გულში ჩაეკრა.

— გიორგი! შეილო! ჩემო მშვენიერო ვაჟკაცო, ჩემო სიცოცხლის ლამაზო, მოხვედი კიდევ! ჩვენ კი შენ დასახვედრათ ვემზადებოდით...

ერთ წამს მთელი ოჯახი გარს შემოერტყა ძვირფასს სტუმარს. სიცილი, ტირილი, კოცნა, ალერსი გამეფდა მიმინოშვილის სახლში. და, ძმა, დედა, მოსამსახურეები, ერთგვარის აღტაცებით შეჰყურებდნენ ახლად მოსულს და უცხადებდნენ თავიანთ სინარულს.

მხოლოდ თამარ თამარიშვილი იღვა მეორე ოთახის კარებთან აყუდებული და არც ერთი სიტყვით და არც მოძრაობით არ აცხადებდა თავის გულის ვითარებას.

— თამარ, შენ კი არ გინარიან ჩემი მოსვლა? საყვედურით და ალერსით უთხრა გიორგიმ ყმაწვილ ქალს და მეგობრულად ხელი გაუწვდინა.

— არ მინარიან? არ მინარიან? მორცხვით სთქვა თამარმა და სინარულით ხელი გაუშვირა თავის ყმაწვილობის მეგობარს—გა-

ნა რატომ არ უნდა მიხაროდეს! განა ჩემთვისაც ძვირფასი სტუმარი არა ხარ?!

— ოჰ, ოჰ, რა ბედნიერი ვარ! რა კმაყოფილი! ძლივსა ჩემ სახლში არა ვარ, ჩემ მიგობრებს, ძვირფასებს არ გხედავთ! ალტაცებით იძახდა გიორგი და ყველას კიდევ და კიდევ ეალერსებოდა.

— ეხლა, გენაცვალოს დედა, რას აპირობ, სად ემსახურები, რამდენ ხანს დარჩები ჩვენთან? როგორ გაატარე მარტობაში ეს ორი წელიწადი? როგორ დაიჭირე უკანასკნელი ეგზამენი? ათას კითხვას ზედი-ზედ აძლევდა დედა გიორგის და თან სიყვარულით ჩაპყურებდა მშვენიერ თვალეში, უწეწავდა ხუჭუჭ თმებს, ხელით ეხებოდა მის ახლად ამწვანებულ წვერ უღვაშს.

— გავათავე კარგათ, პირველის ხარისხით. შემძიძიან აქ, ჩვენში ავირჩიო სამსახური, მაგრამ მე მინდა ისევ წავიდე სასწავლებლად.

— როგორ თუ სასწავლებლად? განა არ გაათავე „უჩილიშია?“

— სწავლის გათაგებას განა ბოლო აქვს, დედა ჩემო! მე მინდა ინჟინერების აკადემიაში შევიდე, ნახევარ გზაზედ ხომ ვერ გაეჩერდები.

— ეგ შეუძლებელია! მე შენ ვეღარ მოგიშორებ, მე ვეღარ ავიტან შენ განშორებას, ავათა ვარ, შენ უნდა მიპატრონო მეც და ოჯახსაც! შენ ქვეყანასაც უნდა დაეხმარო რაშიმე, მისი სამსახურიც კისერს იღვა... ცოლი უნდა შეგერთო...

— არც ჩვენ გაგიშვებთ... კისერზედ ჩამოეკიდნენ ანიკო და ლადო და აღრჩობდნენ ხვეენა-კოცნით. — არ გაგიშვებთ, ეხლა ჩვენი უნდა იყვე!

— ახლა კორპუსისთვის მე უნდა მომამზადო, მეც უთუოთ „ვოენი“ უნდა გავხდე! ჩუმად ეუბნება ლადო გიორგის და თან მის ბრჭყვიალა მუნდირს ალტაცებით ათვალეირებს.

— შეიძლება ომშიაც გამიწვიონ... ყოყმანით და ფრთხილად ეუბნება გიორგი დედას. ხომ იცი რა ამბებია შორეულ აღმოსავლეთში?..

— ჯვარი გწერია! შეილო! და უწინამც დღე დაღევია დედა შენს! გულ-გახეთქილი და თვალვ-ჩამოზნელებული ეუბნება მელანია თავისს ძვირფასს შეილს და გვერდზედ ეკერის, ზედ ეგლისება, თითქო უნდა თავისთან შეიერთოს განუყრელად. — ეგ აღარ გაახსენო, არ მომკლა, სიცოცხლე არ მომიწამლო!

— არა, დედიჯან, არა! ისე მიექარე, გაეხუმრე! ძალათ ხარხარებს გიორგი. ჩემი ჯერი ჯერ შორს არის.

— ეახშამი მზათ გახლავთ, მოწიწებით აგონებს თამარი ბედნიერ ოჯახს და ისინიც შემოუსხდნენ ძვირფასად აჭრელებულს სუფრას.

სიცილი, ხარხარი, ერთმანეთის გამოკითხვა დაუსრულებელია. მხოლოდ თამარი ზის ჩუმათ და ხანდისხან შეანათებს მხიარულ თვლებს ძვირფასს სტუმარს.

II

მ წ უ ხ ა რ ე ბ ა .

შემოდგომის ბურუსიანი ღამეა. მთვარე მკრთალათ ანათებს არე-მარეს. პატარა ბალის ხეებს მიმინოშვილის სახლის წინ ჩუმათ დაუშვიათ თავიანთი დაოქერილი ფოთლებიანი ტოტები და თითქოს ყურს უგდებენ საიდუმლოებით მოცულ ქვეყნის მღუმარებას.

მიმინოშვილის სახლიც დუმილით არის მოცული, ფანჯრები ჩაზნელებულია, სანთლის შუქი არსიდან არ მოსჩანს, ჩაპი-ჩუმი არსაიდან ისმის. ბნელა ოთახში, ღია ფანჯარასთან აჩრდილივით უმოძრაოდ სდგას მელანია და ხეებით დაჩრდილულ პატარა ბილიკს დასცქერია. აგერ სამი დღეა, რაც მელანია ასე მწუხარებით საესე თვლებით გაჰყურებს ამ ბილიკს; სხვა ყოველი მოძრაობა, ფიქრი, მოქმედება ამისთვის შეუძლებელია. ერთად ერთი იმედი, ერთად ერთი ამისი სიკვდილებრივი მწუხარებიდან გამოძრკვევი საგანი, ეს პა-

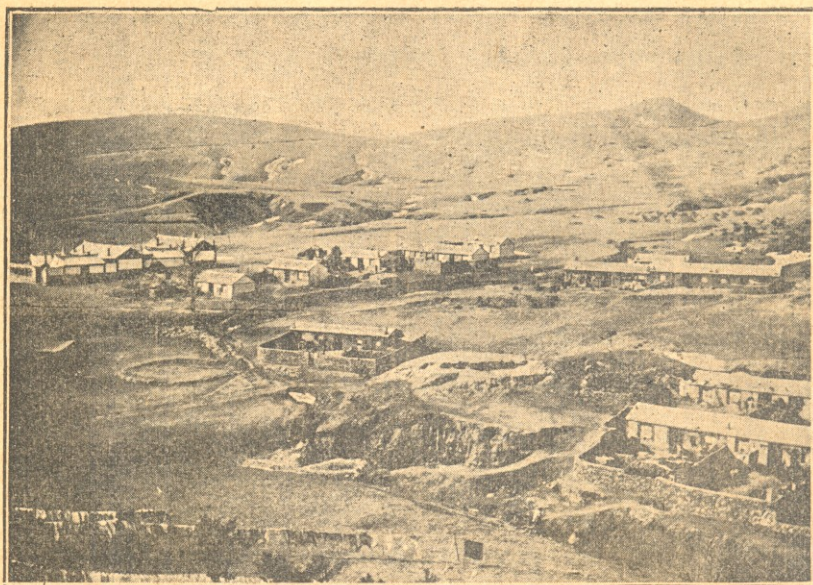
ტარა ბილიკია. ამ ბილიკით უნდა მოვიდეს ის კაცი, რომელიც მო-
 იტანს დეპეშას ძვირფასის გიორგისაგან შორეულ აღმოსავლეთიდ-
 გან, საითაც ულმობელმა ხვედრმა ამის ძვირფასი პირშუო გადასტო-
 რცნა და სადაც საშინელ განსაცდელს მიუგდო დასაფლეთად...

სამი დღეა, მას აქეთ რაც მელანია მ გიორგისაგან დეპეშა მიი-
 ლო მუკდენიდან: „მშვიდობით ჩამოველ, ხეალ ბრძოლის ველზედ
 გავალ პირველად. დამლოცე ძვირფასო მშობელო“. მას აქეთია მე
 ლანია გაქვავებულივით სდგას ამ თანჯარასთან და ელის შემდეგ ამ-
 ბავს. წამდაუწუმ გული გაუეღვებს, მუხრუქს მოუჭერს, თვალთ უბ-
 ნელდება, ძალა და ღონე სრულვებით ეკარგება, ეს ეს არის უნდა
 გადაიქცეს, მაგრამ დაჯდომას ვერა ბედავს, ეშინიან ვაი თუ ტელეგ-
 რამის მომტანი გამოჩნდეს ბილიკზედ და წამით დაუგვიანდეს ამბის
 შეტყობა.

რა საზარელი სურათი, რა გულის გამგმირი აზრები არ ტრია-
 ლებენ მელანიას თავში: აი გიორგი, იმის სიამაყე, იმისი მშვენიერი
 ბიჭუნია გულ-გამგირული გდია ბრძოლის ველზედ და იმისი უკანას-
 კნელი სისხლის წვეთი ერთვის ათასის სხვისი შვილის სისხლის
 მორვეს! გიორგის მშვენიერი თვალები მუდარებით არის მოქცეული
 დედისაკენ; სთხოვენ შეეღას, ცრემლს, გულის მალამოს. მელანიას
 თითქო მკაფიოდ ესმის იმისი კენესა და თვითონაც სასიკედილოთ
 დაჭრილი კენესითვე უგებს პასუხს... ხან ხედავს მას გამარჯვებულს,
 ამაყად ცხენზედ მჯდომს, ბრძოლიდან მომავალს მტრის სისხლით
 შემურვილის ლახვრით... მტრის სისხლით!.. სად არის მტერი? გაო-
 ცებით ეკითხება მელანია თავის თავს... მტერი ვინ არის?.. შეშლი-
 ლივით ლულულვებს გამწარებული მშობელი.

— ღმერთო, ღმერთო! შენ დაიხსენ ჩემი გიორგი! ჭკუა შემა-
 რჩინე! ათასში ერთხელ ამოიკენესებს გონს მოსული მელანია და სა-
 სოწარკვეთილებით თვალებს ალაპურობს მაცხოვრის ხატს, რომლის
 წინ ანთებული წმინდა სანთელი ოდნავ ანათებს მწუხარებით ორათ
 მოკუნტულ დედას.

მეორე ოთახში მწვანე აბაჯურ ჩამოფარებულ ლამპასთან სგედან ანიკო, ლადო და თამარ, რომელიც უჩვენებს ბავშვებს ახლად მოტანილ ჟურნალიდგან ომის სურათებს და უხსნის მათ მნიშვნელობას:

— „ეს პორტ-არტურია, შესანიშნავის ციხით, რომელიც ამ შეიდი წლის წინათ, დიდი სისხლის ღერის შემდეგ იაპონელებმა წაართვეს ჩინელებს და რომელიც მას შემდეგ რუსებმა ჩაიგდეს ხელში და ისე გაამაგრეს, იმდენი ზარბაზანი დასდგეს მის კედლებზედ, რომ ექვსის თვის განმავლობაში ალყა-შემოკრულს, იაპონელებისაგან ჯერ ბრწყალი არ შეეარდნია და რომლის დაცვისათვის და აღებისათვის გმირნი მებრძოლნი ორთავე მხრისა ათი ათასობით იხოცებიან.

— რად უნდათ მერე იაპონელებს ეგ ციხე? ეკითხება ლადო მასწავლებელს, რად ართმევენ, თუ ბოროტები არ არიან?

— რად უნდათ?.. აი ეს, საჩქაროდ გადადის თამარა სხვა სურათზედ, განგებ გაკეთებული ტბა არის, რომელზედაც პატარა ია-

პონელი ბავშვები თვალსაჩინოდ სწავლობენ ნაეოსნობას, მეზღვაურთა სამსახურს ასრულებენ ზღვაზე ბრძოლის დროს...

— რა სასაცილოები არიან! ტუჩის აბრეშით ამბობს პატარა ანიკო.

— გრძელ, უშნო, განიერ კაბებით, თავზედ რაღაც კასრებ ჩამოფხატულები! მაიმუნებს წააგავენ, ფუ!

— სულ ჯოხით მიერეკ-მოერეკდი, მაგ მახინჯებს, მაგ ყაჩაღის შეილებს! ბუზღუნით უმატებს აღელვებული ლადო.

— იაპონელი ბავშვები თქვენზედ უფრო სულგრძელები არიან, ეუბნება თამარი ბავშვებს. ისინი დიდის ალერსით და სიყვარულით უყურებენ ევროპიელ ბავშვების სურათებს და ხალისით სწავლობენ მათ ცხოვრებას. ისიც კარგათ იციან რომ ომის მიზეზი ბავშვები არ არიან... რომ ბავშვებს ერთმანეთი უნდა უყვარდეთ, რომ მომავალში ამ გვარათ სისხლი აღარ დაიღვაროს, ძმობა და ერთობამ გაიმარჯვოს.

— მე მეზიზღებიან იაპონელები! ფეხის დაკერით სთქვა ლადომ... ისინი შეუბრალებლად ხოცვენ ჩვენებს, იმათის მიზეზით წავიდა სამომრად ჩვენი გიორგი, ჩვენი საყვარელი გიორგი, რომელიც შეიძლება... და აქ საშინელი ქვითინი ამოუშვა ლადომ.

— ნელო, ნელო! ნუ ყვირი, ჩემო ლადო, ალერსით უთხრა თამარმა ლადოს და თითონაც თვალეები აევსო ცრემლებით. — დედა ძრიელ დაღონებულია, აგერ სამი დღეა ხმას არ იღებს, ძლივას სუნთქავს, ახლო არავის იკარებს. ნუ გააგონებთ ომის ამბებს..

— დედა ძრიელ დაღონებულია... მთელი დღეები ტირის, გიორგი ომში არის და შენ კი აზობ იაპონელები ნუ გეზიზღებიანო... ყველა ბავშვები ერთმანეთის და-ძმები არიანო... ტირილით დაუმატა ანიკომაც,

— საშინელი მდგომარეობაა... მაგრამ... სუ, სუ! საჩქაროდ ჩააჩუმა ყმაწვილები მასწავლებელმა. მეორე ოთახში ვიღაც შემოვიდა და ერთის წამის შემდეგ საშინელი კივილი მოისმა: „შეილოოო“, და იატაკზედ რაღაცამ მოიღო ზღართანნი.

— ვაიმე! ვაიმე! შეჭყვირეს სამივემ ერთად და წამზედ შეცვიოდნ სასტუმრო ოთახში, სადაც საშინელი სურათი წამოუდგა იმათ თვალს.

კარებთან იდგა ის ბებერი რუსი, ტელეგრამების მომტანი, რომელიც ხშირათ დადიოდა ამასა, მას აქეთ რაც გიორგი შორეულ აღმოსავლეთში წაეიდა და საცოდავობით ტიროდა. იატაკზედ უსულოდ ეგდო მელანია და ხელში მობლუჯული ტელეგრამა ეჭირა.

„გიორგი მიმინოშვილი, ციმბირის პოლკის პორუჩიკი გმირულად მოკვდა ბრძოლის ველზედ“.

— ვისთვის და რად? ამოიკენესა თამარმა, როდესაც ტელეგრამა წაიკითხა და მუხლი მოიდრიკა უბედური მშობლის წინ, თაყვანი სცა მის წმინდა გრძნობას, კაცთ ბოროტებისაგან, მსხვერპლად შეწირულს.

ლადო და ანიკო გაშტერებული უყურებდნენ ამ გულის გამგმირავ დრამას და მათი ბავშური გონება ჯერ ვერ მიმხედარიყო თავიანთ დაობლებას.

ქმ. გაბაშვილისა.

პორტ არტური—სხალი უბანი.

თეიმურაზ მეფის კურთხევა.

I

ითქმის ორი საუკუნე იყო რაც ქართველებს მეფის კურთხევა არ ენახათ.

მას აქეთ, რაც საქარველო ნაწილ-ნაწილად გაიყო, სპარსეთის ყაენების უფლება ქართლ-კახეთში თან-და-თან გაძლიერდა. გარეგან მტერთან ხშირმა ბრძოლამ და შინაურმა შფოთმა და განხეთქილებამ იქამდის დააუძლურა საქართველო, რომ ქართ-

ლისა და კახეთის სამეფოანი სპარსეთის სახანოებად გახალა. მეფე ტახტზედ ვერ ავიდოდა თუ არ ყაენის დასტურით, თავისი შვილი ისპაანს ყაენის კარზე მხეველად (ამანათად) უნდა გაეგზავნა, ხარკი ეძლია, სატახტო ქალაქსა და ციხეებში ყიზალბაშის მეციხოვნე ჯარი შეენახა და ომიანობის დროს, ყაენის ბძანებით, თავის მხედრობით გამოსულიყო და, სპარსეთის ჯარის მეშველად, გალაშქრებულიყო ხან ავღანისტანს, ხან ოსმალეთს, ხან ინდოთს.

ძალმომრეობა დაღმართზედ დაკორებულ თოვლის გუნდასა ჰგავს: ერთს ადგილს ველარა დგება და რაც უფრო ქვეით მიდის, მით უფრო იზრდება. ყაენებმა არ იკმარეს ესოდენი მორჩილობა საქართველოს მეფეებისა და თავიანთის უფლების დასამკვიდრებლად მოინდომეს მეფეების გამაჰმადიანება. ასე სჯობდა, ყაენების აზრით, სპარსეთის პოლიტიკისათვის: მეფე რჯულის მგმობელი ხალხის გულს

ვერ მოიგებდა, თუ არ სპარსელების დახმარებით ვერ იმეფებდა და მამასადამე ყაენის ყურ-მოჭრილი მონა უნდა გამხდარიყო.

ქართველი ხალხი იმდენად დაუძლიურდა და ბაგრატიანთ სამეფო გვარი იმდენად დაეცა, რომ ეს დამცირებაც აიტანა. მეთექვსმეტე საუკუნის ნახევრიდან ვიდრე მეთერამეტე საუკუნის ნახევრამდე ქართლში მეფობდნენ მაჰმადიანნი მეფენი. იგივე ბედი ხედა კახეთსაც, მხოლოდ მეჩვიდმეტე საუკუნის დასაწყისიდან. ამ ხნის განმავლობაში ქართლში გამოიცვალა ცხრა მეფე და კახეთში რვა მეფე და სპარსელი მმართველი.

ბევრი გაჭირვება გამოუცდია თავის ცხოვრებაში მრავალ-ტანჯულ საქართველოს, ასეთი უბედურება-კი არას დროს არ სწევია, რაც ამ დროს ნახა. არამც თუ სახელმწიფოს დამოუკიდებლობა მოისპო და საქართველო სპარსეთის პროვინციად გადაიქცა, არამც თუ ყველა ქართული წეს-წყობილება და მართვა-გამგეობა გადაეარდა და სპარსული შემოვიდა,—არამედ შინაური ცხოვრებაც-კი შეიცვალა. ჩეულებმა, ჩაცმა-დახურვამ, მუზიკამ, სიმღერამ, საქმელი, ცეკვამ—სულ გაათარდა. ლაპარაკში ნახევარი თათრული სიტყვები ისმოდა; ქართველი ქალი, რომელსაც საზოგადოებაში საპატიო ადგილი ეჭირა, კაცებს დაშორდა, სახლში ჩაკეტა და გარეთ ჩადრში გახეუული გამოდიოდა.

დარჩა შეუხებელი მხოლოდ სარწმუნოება, ეს სული და გული ქართველის ხალხისა, ეს საფუძველი ქართველობისა. თავად-აზნაურობა სპარსულ კულტურას აჰყვა და გადაგვარების დაღმართზე დაეშვა. დიდებულითა უმეტესობამ თავის კერძო სარგებლობის გულისათვის მაჰმადიანობა მიიღო, თუ არ გულწრფელად, პირისაფერისად მაინც. თვით მეფემ ქრისტიანობას უღალატა, მაგრამ დაბალი ხალხი, გლეხკაცობა და სამღვდლოება, შეუდრეკელი დარჩა. ძველის წესის მოტრფიალემ და ძველის გზით მავალმა გლეხმა, გაუნათლებელმა და უდიერმა ქართლ-კახეთის ტეტიამ დაიცვა ქართველობა და გადა-

აჩინა განსაცდელს. თუ გვაქვს რამ აქამდის ქართველობის ნატამალი, იმისი მადლიერი უნდა ვიყვნეთ.

ქართველი ხალხი ორად გაიყო: გლახაკობა ძველს ქრისტიანულს რჯულზე მტკიცედ დადგა, დიდებულნი კი ზნითა და გონებით გასპარსდნენ. ხალხს დაერღვა სულიერი ერთობა და ამ დამლუპველს განხეთქილებას დაერთო გამაჰმადიანებულ მეფეების მართველობა. ქართლ-კახეთს იგივე განსაცდელი ეწვია, რომელმაც განადგურა და გამაჰმადიანა საქართველოს რამდენიმე ნაწილი, — სამცხე-საათაბაგო. ამ პროვინციების გათათრება იმ დროსვე ხალხის თვალწინ მოხდა და საკვირველიც არ არის, თუ ქართლელები და კახელები ასეთსავე ბედს თავისთვისაც მოელოდნენ.

II

ჩვენა საბედნიეროდ, სპარსეთი ოსმალეთზედ უძლური გამოდგა, ვერ მოუღო ბოლო საქრისტიანოს. იმ დროს შიგ სპარსეთში თითქმის განუწყვეტელი არეულობა იყო და გარედან მისნი მოსამზღვრენი, ოსმალთა და ავღანნი, ისე ავიწროებდნენ, რომ ყაენები საკუთარ სამფლობელოსაც ძლიერ იცავდნენ, და ამიტომ არა სცალოდათ და ვერ შეეძლოთ გამუდმებით და მედკრად ედევნათ ქრისტიანობა ქართლ-კახეთში ისე, როგორც სდევნიდნენ ოსმალნი სამცხე-საათაბაგოში. ამ გარემოებამ შეუწყო ხელი ჩვენს წინაპრებს, თორემ ვინ იცის, რა რჯულისა ვიქნებოდით ახლა მე და შენ, მკითხველო!

მეჩვიდმეტე საუკუნეში სპარსეთის ბედი ისე უცნაურად დატრიალდა, რომ ყაენმა, დიდმა ნადირ შაჰმა, შაის რჯულს უღალატა და „სუნა“ სახელმწიფო რჯულად გამოაცხადა. ნადირ შაჰის ხელში სარწმუნოება პოლიტიკურ იარაღად იქცა. იმას აზრად ჰქონდა მთელი მაჰმადიანობა დაეპყრო თავის სიკაბტრას ქვეშ, უნდოდა შემოერთებინა ოსმალეთი, თურანი, ინდოეთი და შეექმნა დიდი იმპე-

რია, სადაც უნდა შერიგებულიყვნენ მაჰმადიანთ ორი გადამტერებუ-
ლი მოძღვრება—შაი და სუნა. მაჰმადიანობა ჯერ თითონ უნდა გა-
მთვლელბულიყო და მერე სხვანი მოერჯულებინა.

ნადირ შაჰს ქართველების შევიწროება-კი არა, მათი გულის
მოგება სწადდა, რომ საუტხოო ქართველი მხედრობა თავის ომებში
გამოეყენებინა, ხან ინლოეთს წაეყვანა და ხან ოსმალეთს. ოღონდ
საქართველოს მეფეს თავისი მეშველი მხედრობა ეძლია,—რას დას-
დევდა ყენი მეფის რჯულსა ან ქართველების გამაჰმადიანებას? ამი-
ტომაც იყო, რომ ნადირ შაჰ ძალას არ ატანდა საქართველოს მე-
ფეებსა, თავიანთ რჯულს გადამდგარიყვნენ. მისნი დაყენებულნი მე-
ფენი, ქართლისა—თეიმურაზ II და კახეთისა—ერეკლ II, ცხადნი
ქრისტეს მოსაენი იყვნენ.

თეიმურაზ რომ ქართლში გამეფდა, შეებრძოლა ოსმალს ჯარს,
რომელსაც გორი ეჭირა, დაამარცხა და ქართლიდან განდევნა. ეს
გამარჯვება ისე მოეწონა ნადირ შაჰს, რომ მეფეს შეუთვალა: „ვი-
თაც თქვენი მეფობის რიგი იყოსო, ეგრე კურთხევა მოიღეო“. და
როცა შეიტყო ყენმა, რომ ქართველნი მეფენი გვირგვინით ეკურთ-
ხებიანო, ეს წყალობაც უბოძა თეიმურაზ მეფეს. ეს წყალობა ყენს
ჩირადაც არ უღირდა, საქართველოსათვის-კი ისეთს დიდ ბედნიერე-
ბად შეიქნა, რომ ხალხი სინარულით ცას ეწეოდა. მგმატიანეს ეს ამ-
ბავი სასწაულად მიაჩნდა, მისის სიტყვით „ვითა მოსე ეგვიპტეს წყვედ-
ულთა ისრაელთა ღმერთმა მოუვლინა ხსნად, ეგრე ქართველთა აგარ-
თაგან (სპარსთაგან) ტყვე-ქმნილთა მოუვლინა მეფე თეიმურაზ“.

მართლა და, რა იყო ქართველებისათვის მეფის გვირგვინის
კურთხევა, მეფის „ცხება“ ძველებურის ქრისტეანურის წესით, თუ
არ თათრობის გადავარდნა, საქრისტეანოს აღდგომა, სამშობლოს გა-
მოცოცხლება? მორჩა ის საშინელი განსაცდელი, ხალხს რომ სულს
უხუთავდა, მოისპო გამაჰმადიანებულ მეფეების მფლობელობა,—ამას
იქით საქართველო თავისუფალია და მის სარწმუნოებას ვერც ერ-
თი უწმინდური ხელი ველარ შეეხება!

III

ეს სასიხარულო და სასხოვარი ამბავი მოხდა 1745 წელს თეიმურაზ მეფემ ბრძანა გვირგვინის კურთხევა მცხეთას სვეტი-ცხოვლოვას, 1-ს ოქტომბერს, და მზადება დაიწყო.

გაგზავნა ბატონმა კაცი კახეთს და მოიწვია თავისი შვილი, კახეთის მეფე ერეკლე და დედოფალი ანა დარბაისლებით კურთხევაზე დასასწრებლად. ერეკლე მეფე წამოვიდა დაუყოვნებლივ. გზაში ჩასაფრებული ლეკები დახდნენ. რადგან ბატონი ფრთხილობდა და კახელები საომრად მუდამ მზად იყვნენ, დაერივნენ ლეკებს ხმალდა ხმალ და ლეთის რისხვა დასცეს. დახოცეს ლეკები, თავები დასჭრეს და წამოიღეს თეიმურაზ მეფის მისართმევად.

ერეკლე მეფე ქალაქს რომ მოახლოვდა, გაეგებნენ დიდებულნი, სამღვდლოება და მოქალაქენი და შესაფერი ქება უთხრეს. წამოვიდა მეფე: ლეკის თავები წინ მიუძლოდა, ჯარი აქეთ და იქით დას-დასად მოსდევდა, თითონ-კი მარტო მობრძანდებოდა.

საუცხოო სანახავი იყო ერეკლე მეფე, ოც-და-ექვსის წლის ვაჟ-კაცი, თვალადი, წარმოსადეგი, წითელს ტაიჭზედ შვეწოდა, წელზედ ოქროს ხმალ-შემორტყმული. შვენებას გარდა, ერეკლე ყოვლის სულიერის სიკეთით და ხელმწიფურის ქცევით სრული იყო. ყველას სწყუროდა პატარა კახის ნახვა, ყველა გაკვირებული შესცქეროდა ჭაბუკს გვირს, რომლის სახელი ინდოეთამდე იყო განთქმული, ყველა შესტრფოდა ამ საქართველოს იმედს.

თეიმურაზ მეფეს კახთ ბატონს გარდა სხვა მემკვიდრე არა ჰყვანდა და მას შემდეგ ქართლი ერეკლეს უნდა ხვედროდა. ეს იყო თავდები საქართველოს გაერთიანებისა და გაძლიერებისა.

მივიდა ერეკლე სამეფო სასახლესთან, გადმოხდა ცხენით, მოეგებნენ მეფე და დედოფალი და გადაეხვივნენ თავიანთ ერთად-ერთ შვილს. გახარებულმა მშობებელმა დაიდვა ნაღიმი და გადინდა მეჯლიში.

თეიმურაზ მეფემ, ლხინისაგან რომ მოიცალა, ბრძანა ოთხი დრო-
შა გაეკეთებინათ, როგორც ძველად რიგი ყოფილიყო, ჯვრებით
მოცული. დროშების გაკეთებაც უწინდელის ქართულის წესის აღდ-
გენას ნიშნავდა, რომელიც ორასის წლის თათრობაში გადაფარდ-
ნილ იყო. ძველად, საქართველოს ერთიანობის დროს, ჯარის გამო-
საყენად სამეფო ოთხ სადროშოდ იყო გაყოფილი, ისევე როგორც
ახლა ევროპის სახელმწიფოანი სამხედრო ოლქებად იყოფებიან
(военный округ). ყველა სადროშოდან გამოყენილ ჯარს თავისი
ადგილი ჰქონდა, თავისი დროშა და თავისი სარდალი.

პირველი სადროშო წინა-მხედრული ჯარი იყო, ავანგარდი. ამას
ეკუთვნოდნენ თორღენი, ციხის ჯვარღენი, ახალციხეღენი, მესხნი,
კლარჯნი და სომხითის მცხოვრებნი, ერთის სიტყვით საქართველოს
სამხრეთის მხარის მცხოვრებნი. მეორე—მემაჭყვინე მიმსჯელე-მტკეპელ-
ნი (მარჯვენა ფეხი) იყვნენ ლიხის იქითნი, აფხაზ ჯიქითურთ ანუ
დასავლეთ საქართველ ასანი. მესამე—მემაჭყვინე მიმსჯელე-მტკეპელნი—
სრულიად ჰერკანნი. მეოთხეს, მეფის აღმოს (დროშის) ჯარში იყვნენ
ქართლენი და როქის სპანი (მუდმივი ჯარი, რომელსაც ჯამაგირი
ეძღვოდა) ესენი იყვნენ მეფისა ან სპასალარის (главнокомандующий)
ხელ-ქვეით და შეადგენდნენ ლაშქრის შუა-გულს, ანუ ცენტრს.
სპასალარს ემორჩილებოდნენ სხვა სამივე დროშის სარდლები. ეს
იყო ძირითადი სამხედრო წესი, რომელიც ზოგჯერ შეიცვლებოდა
ხოლმე, როგორც ამჯობინებდა მეფე ან სპასალარი.

როდესაც საქართველოს მეფეებს ერთიან სამეფოდან ქართლის
მეტეი არა შერჩათ-რა. სადროშოების განაწილება, რასაკვირველია,
უნდა შეცვლილიყო, მაგრამ დაპატარავებული სამეფო ახლაც იყო-
ფებოდა ოთხ სადროშოდ: პირველში (ავანგარდი) იყო სომხითი და
საბარათიანო, მეორეში (მემარცხენე) მუხრანი, მესამეში (მემარჯვენე)
ზემო ქართლი ან საამილახერო და მეოთხეში (მეფისა)—ტფილისი-
დან ტაშის-კარამდე.

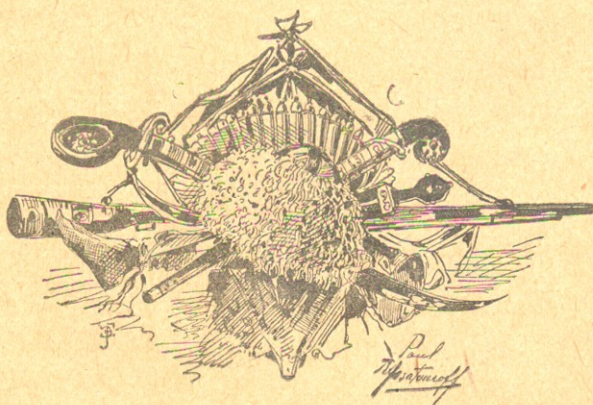
თეიმურაზ მეფემ ამ სადროშოების-და გვარად გააკეთებინა ოთ-

ხი დროშა და ერთი უბოძა ორბელიანს ქაიხოსროს, მეორე მუხრან-ბატონს კოსტანტინეს, მესამე ამილახორს დიმიტრის და მეოთხე დროშა ბატონმა თავისთვის დაინარჩუნა და ვინ ვის დროშაზე ჯარი ყოფილიყო, ისევე ძველს რიგზე განაწესა.

ეს რომ გაარიგეს, გაემართნენ მცხეთას, ავჭალის გზით, ორნივე მეფენი და ორნივე დედოფალნი, ქართლისა და კახეთის დარბაისელნი სახლგეულითურთ, დასნი სამღვდელონი, სრული ლაშქარი და ხალხი ურიცხვი. ავჭალას მოეგებნენ ქსნისა და არაგვის ერისთავები თავიანთის ჯარებით. ბატონმა უბრძანა ორსავე ერისთვის ჯარს მუხრან-ბატონის დროშაზე მისულიყო, რადგანაც ძველთაგან ორივე ერისთვის მამული მუხრან-ბატონის სასარდლო იყო.

აღ. საჩაჭიშვილი.

(დასასრული იქნება)

ალ. ყაზიბეგი (მოჩსუბარძე) მეცხვარის ტანისამოსში.

ამ დეკემბრის ათს შესრულდა თერთმეტი წელიწადი, რაც ჩვენი ნიჭიერი ბელეტრისტი ალექსანდრე ყაზიბეგი გარდაიცვალა. ამ დღის აღსანიშნავათ აქ ვათავსებთ ჯერ არსად დაბეჭდილს მის სურათს მეცხვარის ტანისამოსში და აგრეთვე მის მოთხრობას „პაწია გმირი“. ეს დაუსრულებელი მოთხრობა გადმოგვცა განსვენებულის ყაზიბეგის ბიძაშვილმა ელისაბედ ნიკოლოზის ასულმა ყაზიბეგმა, რომელსაც ეს ალექსანდრე ყაზიბეგის ხელნაწერებში უპოვია და რომელიც ჯერ არსად არის დაბეჭდილი.

მალე დაგებქდავთ ალექსანდრე ყაზიბეგისავე ხელნაწერებიდან დასურათებულს ზღაპარს.

პ ა ო ნ ა გ მ ი რ ი .

(აღუქსანდრე ყაზიბეგისა—მოხსუბაჰისის).

რთ სასწაელებელში ძალიან ბევრი ყმაწვილები იყო და კარგათაც სწავლობდენ; მათ შორის მხოლოდ ორი მოწათე განსხვავდებოდნენ დანარჩენებს. ორივე სხვებზედ უფროსები იყვნენ და უფრო მეტი ესმოდათ პატარა ბიჭებზედ, მაგრამ ორთავე დიდს თაემოყვარებობას იჩენდა და თავის ამხანაგებთან ამპარტაგნობდა.

ერთ მათგანს ერქვა პეტრე, მეორესაც გიგლა და ორნივენი ერთათ დადიოდნენ ხოლმე. გიგლა პეტრიკას მხოლოდ იმითი განსხვავებოდა, რომ ამხანაგებს სასაცილოთა ხდიდა და მასხარათ აიგდებდა ხოლმე.

იმავე შკოლაში იყო ერთი პატარა შევირდი ტატო; იმის სიჩუმე, სიწყნარე და მეცადინეობა ყველასათვის სამაგალითო იყო.

ერთ დილით, როდესაც შევირდები სასწაელებელში მიდიოდნენ, ნახეს, რომ ტატოს ერთი ძროხა გზა-გზა მოჰყავდა.

— ტატოს ძროხა მოჰყავს, ტატოსა! დაიძახეს იმათ მხიარულათ და გაიქცნენ პატარა ბიჭისაკენ.

მოყიფინეთა შორის გიგლაც იყო და ყველაზედ მეტს ხმაურობდა და ხარხარებდა.

ეს ისეთი შემთხვევა იყო, რომ გიგლა პატარა მეძროხეს მასხარათ აუგდებელს არ დააგდებდა.

როდესაც ბავშვები ტატოს მიუახლოვდნენ გიგლამ ხარხარით უთხრა მეძროხეს.

— შენ ეი! რძეს როგორა ჰყიდი? შენი ძროხის რქები ოქრო-

სი ხომ არ არის?.. ერთი შეხედვით, შეხედვით იმის წაღებს, სწორეთ ქალაქში შეკერილს არა ჰგავს?!

ტატო მიხედა რომ მასხარათ იგდებენ და დასციინან; მას წაღები კი არა კონუჯები ეცვა და მის ძროხას არამც თუ ოქროს რქები არა ჰქონდა, არამედ სრულიად დოლა (ურქო) იყო.

ტატო არ გაჯაერდა მათ ხუმრობაზედ; შეხედა გიგლას, გაილიმა, ჩაიქნია ხელი და ძროხა სასოფლო საძოვრისკენ მიიბრუნა. პატარა ბიჭმა ძროხა იმ მინდორზე გაუშვა, სადაც სოფლის საქონელი სძოვდა და ის იყო გამობრუნდა სკოლაში წასასეღელათ, როდესაც სოფლის მეძროხე მოვიდა მასთან და ჰკითხა:

— ბიჭო, ე ძროხა, რომ საძოვრათ დაგყავსთ, რატომ სამეძროხოს არ მამღვეთ?

— სამეძროხო რაში უნდა მოგცენ? ძროხა მე მომყავს და მე მიმყავს ხოლმე და საძოვარი კი სოფლისა არის.

— მეძროხისათვის ერთი პინა პურია დადებუი და ის ვერ გამოგიმეტებიათ, შე კაი კაცო? უთხრა მეძროხემ და დაუმატა:— აბა მაშ მე ყურს არ ვადვენებ თქვენს ძროხასა და თუ დაიკარგა ჩემი ნურა ბრალი...

— დღე კი არსად წავა და ღამე აქ არ დავადებ. — უპასუხა პატარა ტატომ და შკოლისაკენ გასწია.

ასე დაჰყვანდა ეს ძროხა ტატოს ყოველ დღე და გაკვეთილებსაც არ აკლდებოდა.

არავინ არ იცოდა ეს ძროხა ვისი იყო, საიდან მოჰყვანდა პატარა შევირდს და სად მიჰყვანდა.

II

ასე მიდიოდა ტატოს ცხოვრება კარგა ხანს; ის არა დალატობდა თავის ძროხას და მისი ამხანაგები-კი არ იშლიდენ ამ ბიჭის მასხარათ ადგებას.

ყველაზედ მომეტებულიათ არ უსვენებდა გიგლა, რომელიც შე-
ძლებულის, მდიდრის დედამამის შვილი იყო და ძროხის უკან დევ-
ნა სათაკილოთ მიაჩნდა.

ერთ დღესაც ჩვეულებისამებრ აუტყდენ ტატოს. გიგლა ეუბნე-
ბოდა:

— შენი ძროხა არა გყავს და სხვის ძროხას იმიტომ დასდევო...
მოჯამაგირეთ დამდგარხარო და სხვა. ტატო იცინოდა, მათსიტყვებს
ხუმრობად უყურებდა, მაგრამ იქამდის გადაეკიდნენ, რომ სანამ არ
ატირეს აღარ დაეხსნენ.

მათს ლაპარაკს მასწავლებელმა ყური მოჰკრა. გიგლა დატუქსა,
ტატოს დაუყვავა და ყველანი დამშვიდნენ. მაგრამ მასწავლებელი კა-
რგი კაცი იყო, ისე უყვარდა თავისი შაგირდები, როგორც მშობელს,
ის უფლიდა, როგორც მამა. მან განიზრახა შეეტყო მოცადინე და
მუყაითი მოწაფე პატარა ტატო მართლა ისე ღარიბი იყო, რომ
შკოლაში სიარულის დროს მეძროხეთაც დგებოდა თუ სხვა რომე-
ლიმე მიზეზით დასდევდა სხვის ძროხას? მასწავლებელი გულკეთი-
ლიც იყო და სურდა ტატოს ცხოვრების შეტყობა კიდევ იმისთვის,
რომ თუ მართლა ღარიბი და გაჭირვებული იყო ეშველა რითიმე.

მას ტატო იმისთვის უფრო უყვარდა, რომ არც სწავლასა სცდე-
ბოდა და არც მუშაობას ზარობდა.

იმ საღამოს, როდესაც საქონელის შინ გარეკის დრო მოვიდა,
მასწავლებელმა აიღო ჯოხი და წავიდა სოფლის საძოვრისკენ.

ურიცხვი საქონელი, იალაღზედ გასული, გაფანტულიყო და
ძოვა-ძოვით შინისკენ მიდიოდნენ. ძროხებს აგონდებოდათ თაე-თა-
ვიანთი პატარა ბოჩოლები, რომელთა გასაძლომათ პოვნით რძე მო-
ემზადებინათ, დრო გამოშვებით გაბლოდნენ. იქნება მათ ისიც კი
ეგონათ, რომ ხმას მიაწვდენდნენ თავიანთ შვილებს და დედის მო-
შორებით დალონებულს ანუგეშებდნენ.

ნახირში ჩარეულიყვნენ მოუსვენარი თხები, თავიანთის ცმატუ-
ნა წვერებით და ხმაღს მიმგზავსებულის გრძელის რქებით; დარბო-
დნენ და კიკინებდნენ.

გამოიარა ნახირმა, მეძროხემ, თავისი ტლაშუნა შოლტით და მისმა კულა ძაღლმა ბროლიამ. მათ უკან მოსდევდა ტატო, რომელსაც პატარა სახრე ეჭირა ილლიაში და მოჰყვანდა თავისი დოლა ძროხა.

მასწავლებელი მოეფარა იქვე მდგარს ხესა და მხოლოდ მაშინ გამოვიდა თავის საფარიდან, როდესაც ტატო მას გასცდა.

პატარა მწყემსი ჯერ გზას დაჰყვა, შემდეგ გადაუქცია მას და სოფლის განაპირებით, ერთ დაძველებულს ქოხთან მივიდა.

მასწავლებელი, რომელიც უკან მისდევდა, აქაც მიიმალა და ისე უყურებდა.

— ღარეჯან, ძროხა მოვიყვანე. შესძახა ტატომ.

ქოხიდან გამოვიდა ვიღაც მოხუცებული დედაკაცი, გამხდარი და ფერწასული. ეტყობოდა რომ ავადობდა და ძალიან ღარიბიც უნდა ყოფილიყო. მისი ტანისამოსი დაკონკილი ძონძებისაგან იყო შემდგარი. სახე თუმცა დაღმეჭილი და დანაოჭებული ჰქონდა, მაგრამ შეხედულობაში და პატარა შავ თვალებში სრული გულკეთილობა ეტყობოდა.

— გაგახაროს, შეილო, ზეციერმა მამამ! გამოხსელის უმაღ უთხრა მოხუცმა, — რამდენიც ამ ძროხას მარცვალ ბალახი შეუტამია, იმდენი წელიწადი შეგმატოს დედა მღვთისამ!.. ისე შენმა გულმა გაიხაროს, როგორც შენ მივლი და მახარებ ქერივ-ოხერსა.

— შეშა ხომ არა გაქვს, დედი, დასაჭრელი? ჰკითხა ტატომ.

— შენ კი გაიხარე, შენ შემოგველოს ჩემი თავი!.. არა შეილო, არა... შეშაც გამოგველია.

— ხეალ ტყეში წავალ და ერთ კონას მოგიტან.

— არა, შეილო, არა შენ გენაცვალე! შეშინებით და მზრუნველიანათ უთხრა მოხუცმა. — ტყეში არა გეტკინოს რა, თორემ დღეშენის საცოდავობით დაფიწვი.....

პ ი გ მ ა ლ ი ო ნ ი.

(ოკიდისი)

ძველი ღრვის მხატვარ-მექანდაკეებთა შორის პიგმალიონს მეტად საპატიო ადგილი ეჭირა. დიდებულ მხატვრის სამშობლო კიპროს კუნძულის მკვიდრნი, დიდი თუ პატარა, ქალი თუ კაცი, ყველანი განცვიფრებაში მოდიოდნენ პიგმალიონის ნიჭითა და ხელოვნებით. მხატვარი კი ჯერ ახალგაზრდა იყო, მაგრამ მისი ხელოვნური ნაწარმოები სამშობლოს კიდითი კიდევდე განსაკუთრებულს ყურადღებას იპყრობდა. ახალგაზრდა მხატვარის თვითოეულს ნაწარმოებს ერთი ორად ღირსებას ჰმატებდა შინაგანისა და გარეგანის სილამაზის ხელოვნურად შეკავშირება. ყველგან და ყველათურში დიდებული მხატვარი საჭიროდა სთელიდა შინაგანისა და გარეგანის სიმშვენიერის ჰარმონიულად შეზავებას, შეკავშირებას.

მხატვარის ესეთი შეხედულებით აიხსნებოდა სწორედ ის გარემოება, რომ ახალგაზრდა პიგმალიონს კიპროსის მკვიდრთა შორის მეუღლედ კი ვერ მოეძებნა. სილამაზის და სიმშვენიერის თავანის-მცემელს კიპროსის „მომაკედავ“ ქალთა შორის ვერც ერთი ლამაზათ ვერ დაესახა.

ერთხელ დიდებულმა მხატვარმა სპილოს თეთრის ძელებისაგან გამოაქანდაკა ისეთი სიმშვენიერით და სილამაზით შემკული ახალგაზრდა ქალი, რომლის მსგავსი მთელს დედამიწის ზურგს არასოდეს არ მოვლინებია.

ძნელია კალმით აღწერა ახალგაზრდა ქალის სიმშენიერისა. თვითოეული მნახველი განცვიფრებით შეჰყურებდა ახალგაზრდა ქალის ქანდაკებას და თითქო ასე ეგონა, აი საცაა ხმას ამოიღებს ეს უმშენიერესი ქმნილება და თავის ადგილიდან დაიძვრისო. თვითოეული მნახველი უხმოდ, უსიტყვოდ იდგა ქანდაკების წინაშე და ერთს წამსაც თვალს ვერ აშორებდა დიდებულ ნაწარმოების დიად სიმშენიერეს. ისე თვალისა და გულის წარმტაცი იყო, ისე მცხოველ-მყოფელი ახალგაზრდა ქალის სურათი, რომ სრულიად გავიწყლებოდათ უსულო ქანდაკებას შეჰყურებდით, თუ სიცოცხლით და სიმშენიერით აღსავსე ქალს.

თვით დიდებული მხატვარიც-კი აღტაცებაში მოდიოდა თავის ნაწარმოების სიმშენიერით და განუსაზღვრელად სტკებოდა დიადის სურათის ცქერით. მთელი დღე პიგმალიონი გარს უვლიდა ახალგაზრდა ქალის ქანდაკებას და დრო გამოშვებით ეჭვიც კი ებადებოდა, ცოცხალი ქალის სურათის ხილვით სტკებოდა, თუ სპილოს ძელებიდან გამოქანდაკებულ უსულო სურათით.

მხატვარი დიდის მოკრძალებით შეეხო ახალგაზრდა ქალის ქანდაკებას და ასე ეგონა, სპილოს ძელების მაგივრათ ხორც-შესხმული, სიცოცხლითა და ძალღონით საესე ახალგაზრდა ქალი ეხმაურებოდა. მხატვარის აღტაცებას საზღვარი აღარა ჰქონდა. პიგმალიონს ასე ეჩვენებოდა, თითქო ახალგაზრდა ქალი კიდევაც ტკბილად და ნაზად ესაუბრებოდა. ნიშნად ღრმა პატივისცემისა პიგმალიონმა უხვათ შეამკო ახალგაზრდა ქალის ქანდაკება სხვა-და-სხვა სუნნელოვანი ყვავილებითა და თაიგულებით. ძვირფასისა და მდიდრულის ტანთსაცმელით შემოსა ახალგაზრდა მხატვარმა ქანდაკების სხეული, ხელები მთლათ ერთიანად მოუქედა ძვირფას თვლებიან ბეჭდვებით და ლამაზათ მოღვრებული კისერა-კი ისეთივე თვლებით მოჭედდელ საკისურით.

კუნძულ კიპროს ქუჩებს სადღესასწაულო სახე მიეღო. ყველანი მორთულ მოკაზმულიყენენ და აფროდიტა ქალ-ღმერთის საკუ-

რთხეელისაკენ მიეშურებოდენ მსხვერპლის შესაწირავათ. კიპროსელები ამ დღეს აფროდიტა ქალ-ღმერთის სახელწოდების დღეს დღესასწაულობდენ. სხვა მლოცველებთა შორის აფროდიტას საკურთხეველის წინაშე პიგმალიონიც წარსდგა და მორცხვათ, ხოლო გულმხურვალედ შესთხოვა ქალ-ღმერს: „მოწყალეო ქალთა ღმერთო! თუ ყოველ შემძლე ღმერთი ხარ, მოიღვე მოწყალება, და ჩემს მეუღლეთ დასახე ის ახალგაზრდა ქალი... უნდოდა ეთქვა, რომელიც სპილოს ძელებიდან გამოვაქანდაკეო, მაგრამ ამის თქმა ვერ გაბედა.—ჩემს მეუღლეთ დასახეთ ჩემის ქანდაკებისავე მგზავსი ქალი“.

აფროდიტა ქალღმერთმა შეისმინა პიგმალიონის გულმხურვალე ვედრება და ნიშნად მოწყალებისა სამჯერ ააღვივა ცეცხლი საკურთხეველზე.

დიდებული მხატვარი მსხვერპლის შეწირვის შემდეგ დაუყოვნებლივ სახლში დაბრუნდა. მიუახლოვდა თუ არა ქანდაკებას, დახეთ საკვირველებას!., სპილოს ძელებისაგან გამოქანდაკებულს დიდებულს სურათს ცხოველმყოფელი სხეული შეუსხამს. ახალგაზრდა ქალი ტკბილათ, საოცნებო ხმით მიესალმა მხატვარს და ღმობიერად ხელი გაუწოდა. პიგმალიონს ჯერ კიდევ არა სჯეროდა, რომ მის წინაშე ხორც-შესხმული ახალგაზრდა ქალი იდგა, იგი კიდევ ეჭვის თვალით შეჰყურებდა, ეგების კიდევ ვცდებო!

მაგრამ დახეთ პიგმალიონის აღტაცებას და სიხარულს, როცა იგი ნამდვილად დარწმუნდა, რომ სრულებითაც არ სცდებოდა.

დიდებულმა მხატვარმა ღმობიერათვე და მეგობრულად გაუწვდინა თავის მადლიანი ხელი ახალგაზრდა ქალს და სამუდამოთ მეგობრულის კავშირის სურვილი განუცხადა.

ნათქვამია, სული სულს იცნობს, გული გულსაო და ორივე ერთმანეთსო. ესეც მოხდა. პიგმალიონმა სულ მოკლე ხანში დიდებული და ბრწყინვალე ქორწილი გააჩაღა.

მრავალ შიპატიყებულ სტუმართა შორის აფროდიტა ქალღმერთს ერთი თვალსაჩინო და საპატიო ადგილთაგანი ეჭირა.

ყველანი დიდის აღტაცებით, დიდის პატივისცემით შეჰყურებდნენ ახალგაზდა ქალის ბედნიერებას, ყველანი გულწრფელად ულოცავდნენ ახალგაზრდა მხატვარს ესეთს სიმშვენიერესთან სულიერად დაკავშირებას.

ღიაღია! შეტად დიდებული და ბრწყინვალე იყო ეს ქორწილი. ეს ასეც უნდა ყოფილიყო. ყველანი შეტრფოდნენ და შეხაროდნენ ახალგაზდა ქალის სიმშვენიერეს, რადგან ეს სიმშვენიერე და სილამაზე დიდებულ მხატვრის დიადის ნიჭის მაღლიანი ნაწარმოებები იყო.

ა. ყუმიისთაგელი.

გ ა ს ა რ ო თ ა ბ ი.

ერთი პატარა ყმაწვილი აგროვებდა სხვა-და-სხვა ფოსტის მარკებს. 1894 წელს, ოქტომბრის 7-ს ამ ბავშვმა მისწერა წერილი იაპონიის ღენერალს იამაგატას შემდეგი შინაარსით:

„მე ვარ რვა წლის ყმაწვილი—ვალტერ შერცი და ვცხოვრობ შევიცარიის დედა ქალაქ ბერნში. ჩვენი ქვეყანა არ არის ისე დიდი, როგორც იაპონიაა. მე დიდათ მოხარული ვარ, რომ აგრე იმარჯვებთ და ჩინელებს ისეთსავე დღეს აყენებთ, როგორსაც აყენებდნენ შევიცარიელები თავიანთ მტრებს; იმედიცა მაქვს, რომ სრულიად დაიპყრობთ მაგ სახელმწიფოს და დანაგრევთ იმ დიდ კედელს, რომელიც არტყია ჩინეთის ქვეყანას და მგონი ეგ კედელია მიზეზი, რომ აქამდის ერთი ჩინური მარკა ვერ მიშოვია, სხვა მრავალ ჩემ მოგროვილ მარკებს შუა ჩინური მარკა არ გამოირეცია. იქნება კეთილინებოთ და თქვენ მიზოდით რამდენიმე ჩინური მარკა, როდესაც ჩინეთს დაიპყრობთ?!“

რალა თქმა უნდა, რომ ღენერალი იამაგატა ძალიან გაამხიარულა ამ წერილმა და მაშინვე აუსრულა ბავშვს თხოვნა და გაუგზავნა მრავალი ჩინური მარკა.

გნ. ან. ამილახვრისა.

(ფრანგულიდან)

სახუმარო ამოცანები.

(წამოდგენილი თეოფ. კანდელაკისგან).

როგორ უნდა მოვაკლოთ 19-ს 1, რომ მივიღოთ ოცი?
 ან 4-ს 1, რომ მივიღოთ ხუთი?

არიტმეტიკული გამოცანები.

(წამოდგენილი მისგანვე).

ორი მოწაფე სკოლიდან საბლში მოდიოდენ. ერთმა უთხრა მეორეს:—ერთ გამოცანას გეტყვი და აბა გამოიციან სანამ შინ მივიდოდეთო.

— მითხარიო, მიუგო მეორემ.

— დასწერე 34 ოთხის ერთნაირის ციფრებით.

— ეჰ, მეც არ მეგონა! მაგას რა დიდი ფიქრი უნდა? ეხლავე!.. შეჩერდა, ამოიღო უბის წიგნაკი და ყარანდაშით დაუწერა ნამდვილი ახსნა. რა დასწერა მოსწავლემ?

წუმწუმების ჩხირების ამოცანა.

(წამოდგენილი მისგანვე).

ამ ნაჩვენებ რიცხვებში $\frac{1}{\sqrt{11}}$ შესცვალეთ წუმწუმის ჩხირების მდებარეობა ისე, რომ გამოვიდეს $\frac{1}{2}$

ნომბრის ყურნალ „ჯეჯილის“ გამოცანებისა.

გამოცანები: 1) კარები, 2) სკა, 3) ბარი.

ზმა: გორი, მცხეთა, არაგვი, აწყური.

უჯრების ამოცანა:

- 1) დაღისტის გმირი—შამილი.
- 2) ერის წოდება—ოსმალი.
- 3) ქალაქი კახეთში—თელავი.
- 4) მდინარე—არაგვი.

შ	ა	მ	ი	ლ	ი
ო	ს	მ	ა	ლ	ი
თ	ე	ლ	ა	ე	ი
ა	რ	ა	გ	ე	ი

შარადა: ყურძენი.

სახუმარო კითხვები: 1) მოაკლდეს წინიდან სამი ასო.

2) ყოველი ხე.

3) იმიტომ რომ დაიჭირონ.

4) იმიტომ რომ უყიდლათ არ მისცეს.

რებუსი: ის კაცი, რომელიც ხვალისთვის არ იზრუნებს, პირუტყვისაგან ბევრათ არ განირჩევა.

რებუსი ახსნეს: თბილისში—ლუარსაბ მიხეილის-ძე ძნელადემ, მიხაილოვში—ნიკოლოზ ჩიკვაძემ და თბილისის სასულიერო სასწავლებლის მოწაფემ მაქსიმე ბერძნიშვილმა.

ს ა რ ჩ ე ვ ი

1904 წ. ქურონალ „ჯეჯილისა“, „მერცხლისა“ დ „მო-
ლაღურისა“

ლ ე ქ ს ე ბ ი

№ გვერდი

კურდღელი და კატა,—შიო მღვიმელისა „ჯეჯილი“	I	3
სახალწლო,—დ. თომაშვილისა	I	33
მერცხალს,—შიო მღვიმელისა	მერცხალი I	3
ზღარბი,—ქოჩოსი	I	16
გუგული,—შიო მღვიმელისა	I	43
ელას დედოფალა,—აკაკისა	II	3
პაპა და შვილი-შვილი,—ქოჩოსი	II	33
მოლაღური,—ხოსროსი	მოლაღური I	3
ბეტას ხსოვნას,—აკაკისა	I	35
ვარდი და ია,—სოლ. გ—ძისა	II	3
პატარა ტოტოს,—დ. თომაშვილისა	II	38
ვინ მოცოცავს	ჯეჯილი (ოქტომბერი)	5
ლაზარეს ჩივილი,—შიო მღვიმელისა		6
ორი კნუტი,—შიო მღვიმელისა	(ნოემბერი)	4
* * დ. თომაშვილისა		33
ჯეჯილს,—თ. რაზიკაშვილისა	(დეკემბერი)	5
მილოცვა,—შიო მღვიმელისა		39

მოთხრობები (პატარებისათვის)

№ გვერდი

სახალწლო თეთრი კაბა (პოლონურიდან),—ა. ყუმის- თაველისა	ჯეჯილი I	5
--	--------------------	---

	№	გვერდი
შობის ხე სოფელში,—ან. წერეთლისა	I	10
სამნი დანი (რუსულიდან),—ს. ციციშვილისა	I	23
დედის სიყვარული პირუტყვებში	მერცხალი . I	4
მეგობარი კატა (რუსულიდან),—ტასოსი	I	5
თუთიყუში (რუსულიდან),—ვანო ზარალოვისა	I	7
დარო რამ დაჰკვიანა,—ეკ. გაბაშვილისა	I	10
წყლის ქაჯი და მარგალიტი (ლ. ტოლსტოისა)	II	6
ლორის გამჭრიახობა (რუსულიდან),—ტასოსი	II	7
შურმა უყო,—გ. წყალტუბელისა	II	8
მარო (პოლონურიდან),—ა. ყუმისთაველისა	II	10
კრუხი და წიწილები (ლ. ტოლსტოვიდან) მოლაღური	I	6
არწივი (რუსულიდან),—ტასოსი	I	7
გმირი ძაღლი (რუსულიდან),—ტასოსი	I	8
მურია ამბავი,—გ. ბოკერიასი	I	10
ტოროლა (რუსულიდან),—ტასოსი	II	5
თაგვის მხსნელი (თარგმანი),—ტასოსი	II	6
სამი ბეჭედი,—ა. სარაჯიშვილისა	II	8
მოლაღური (თარგმანი),—ტასოსი	II	10
გომფაშო (ფრანგულიდან),—ტასოსი	ჯეჯილი (ოქტომბერი)	8
თამარ მეფე და გლახა,—გ. წყალტუბელისა		9
პატარა სურათი,—ილიკოსი		10
კამბეჩები და ეფები (ნათარგმნი),—ტასოსი		12
ნასწავლი კაკაბი (ფრანგულიდან),—ა. სარაჯიშვილისა		14
ორი თაგვი (რუსულიდან),—ტასოსი	(ნოემბერი)	7
უსინათლო და თვალხილული,—ალ. მირიანაშვილისა		9
შენ პატარა ხარ და მე დიდი (ფრანგულიდან),—ტასოსი		11
ჩიტების შობის ხე,—ტასოსი	(დეკემბერი)	7
ნაძვის ჩივილი (რუსულიდან),—კნ. ან. ამილახერისა		12

№ გვერდი

იაკობის გამჭრიახობა, —ნ. ა —ლისა (დეკემბერი) . . 16
 იპოლონი ფილემი (ბლანშესი) ფრანგ., —კლდისა 10
 შობის ხე ტყეში (თარგმანი), —ს. ციციშვილისა 18

მოთხრობები (მოხრდილთათვის) № გვერდი

დედის მარჯვენა ხელი, —ეკ. გაბაშვილისა . ჯეჯილი . I 35
 ხაესი, —თედო რაზიკაშვილისა მერცხალი I 45
 სამაგიეროს გადახდა (თარგმანი), —ლადო კ —ასი . . I 92
 დაჩეხილი (ფრანგულიდან), —გ. შატერაშვილისა . . II 35
 „ვეფეს სძინავსო!“ (რუსულიდან), —ს. ციციშვილი-
 სა მოლალური . I 36
 გაბრიელ ეპისკოპოსი და დიაკვანი, —გ. წყალტუბელისა I 47
 გულადი მოთხრობა უილისა. (თარგ.), —ს. ციციშვილი-
 სა ჯეჯილი (ოქტომბერი) . . 41
 სიამისთვის სიკეთე უგო, —ეკ. გაბაშვილისა . . . (ნოემბერი) . . 35
 ორი სურათი, —ეკ. გაბაშვილისა (დეკემბერი) . . 42
 პაწია გმირი, —(ალ. ყაზბეგისა) 58

ბუნების მეცნიერებიდან № გვერდი

ადამიანის და ცხოველების სისწრაფე მოძრაობაში გად-
 მოკეთებული, —ი. გოგებაშვილისაგან ჯეჯილი . I 27
 ფიზიკური გეოგრაფია. პროფესორი გეიკისა სან.—ინი-
 სა I 60
 — — — — (ოქტომბერი) . . 57
 — — — — (ნოემბერი) . . 63

	№	გვერდი
თავის ქეიფის კატუნა (თარგ.),—ილიკოსი მერცხალი . I	19	
ქალი ფუტკარი. (თარგ.),—ე. მიქაბერიძისა II	17	
მერცხლები. (თარგ.),—თამარა ამირეჯიბისა II	49	
სახელის გატეხას თავის გატეხა სჯობია. გადმოღებუ- ლი,—ან. წერეთლისაგან მოლალური I	26	
თაგვი—ბაგდანოვისა. (თარგ.),—ალ. ნ—ძისა I	44	
ბუს თავ-გადასავალი სენტ ილერისა (თარგ.),—ს. ციცი- შვილისა მოლალური II	17	
კაცი-ჭამია ხე (ფრანგულიდან),—თ. სახოკიასი II	56	
ნაფოტა თევზის თავ-გადასავალი გადმოკეთებული,—ე. მიქაბერიძისაგან ჯეჯილი (ოქტომბერი)	24	
ბელურა—ბრემიდან—ან. წერეთლისა (ნოემბერი)	18	

ჩვენი და უცხოეთის ისტორია

	№	გვერდი
დავით აღმაშენებელი,— დ. კარიჭაშვილისა ჯეჯილი . I	49	
— — — — მერცხალი I	63	
ამომავალი მზის ქვეყანა,—ათაბეგისა II	39	
ეაკი (ოვიდიუსი),—ა. ყუმისთაველისა II	60	
იაპონელთა ბავშვები,—ათაბეგისა მოლალური . I	54	
პერსეუსი (ოვიდიუსი),—ა. ყუმისთაველისა II	49	
ცეფალი და პროკრიდა (ოვიდიუსი),—ა. ყუმისთავე- ლისა ჯეჯილი (ოქტომბერი)	65	
კორეია,—ან. მანისა (ნოემბერი)	41	
აქტეონი (ოვიდიუსი),—ა. ყუმისთაველისა	57	
პიგმალიონი (ოვიდიუსი),—ა. ყუმისთაველისა . (დეკემბერი)	62	
თეიმურაზ მეფის კურთხევა,—ალ. სარაჯიშვილისა	50	

ბ ი ო გ რ ა ფ ი ა

№ გვერდი

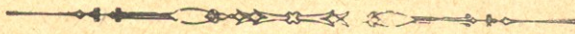
სტეფანე კოსტანტინეს-ძე ზუბალაშვილი,—კლდიასი .
 ჯეჯილი (ოქტომბერი) . . 37

ზღაპრები და ლეგენდები

№ გვერდი

ბიძია (ჩინური),—კლდიასი მერცხალი . . . I 49
 თივის ღერი, ნაკვერცხალი და ცერცვი გრიმისა (თარგ-
 მანი),—ტასოსი II 14
 ლომის სიკვდილი (ფრანგულიდან),—ალ. სარაჯიშვი-
 ლისა მოლალური . I 19
 ტურუა (ფრანგულიდან),—ალ. სარაჯიშვილისა . . II 40
 სხვისი ბედი (კორეული) თარგ.,—ს. ციციშვილისა
 ჯეჯილი (ნოემბერი) . . 13
 ია-ვარდის ფასი—ორივე თვალთა ხალხური,—ან. მანისა 23
 მეფე თაღით ფულასა (ასურული),—ალ. სარაჯი-
 შვილისა 47

გასართობი, ანდაზები, გამოცანები, აკროსტიხი, შარადა, არით-
 მეტიკული, სათამაშო, რებუსი და სხვა წვრილმანი ყოველ განყო-
 ფილებს ბოლოს არის მოთავსებული.

ყოველ დღიური საპოლიტიკო-სალიტერატურო გაზეთი

„ივერია“

გამოვა 1905 წელს

იმავე სივრცით ღ სრულის პროგრამით, როგორც 1904 წ.

რედაქცია ყოველს ღონისძიებას იხმარს, რომ თავისი მიძიე მოვალეობა პირნათლათ შეასრულოს. ჩვენი ძველნი და ახალნი თანამშრომელნი კვლავ დაგვიბრდენ დახმარებას.

ფასი გაზეთისასეკე თუმანი. ამ ფულის შემოტანა ნაწილ-ნაწილასაც შეიძლება.

ვინც 1 მარტამდე შემოიტანს სრულს ფასს პრემიათ მიეცემა— გრძე ტოტლეუბენი საქართველოში ისტორიული მონოგრაფია ა. ფრონელისა. წიგნში დაწერილებით იქნება აღწერილი საქართველოს მდგომარეობა ერეკლე მეფის ღროს. წიგნი ცალკე არ გაიყიდება.

წიგნი საკმაოთ ერცელი იქნება დაახლოვებით 400 კაპადონამდე.

5 მანეთათ ტფილისში და 7 მანეთათ ტფილისს გარეშე დაეთმობათ გაზეთი უპრემიათ: სოფლის მასწავლებელთ, უფასო სამკითხველოებსა, უმაღლეს სასწავლებელთა მოსწავლეთ ღ ყველა ხელოსანს.

ხელის მოწერა მიიღება:

ტფილისში:— „ივერიის“ რედაქციაში (კ. ალექსი მესხიშვილის სახლი, კალოუბნის ეკლესიის გვერდით) და „ქართვ. შორის წერაკითხვის გამავ. საზოგ.“ წიგნის მაღაზიაში (სასახლის ქუჩ., თავაღაზნაურთა ქარვასლა).

ქუთაისში:— წიგნ. გამომც. ამხანაგობის კიოსში. ბეჟანეიშვილის და წერეთლის წიგნის მაღაზიაში.

საღნაღში:— მიხეილ ნასიძესთან.

თელავში:— ილია ზარაფიშვილთან.

საღვცისეში:— ხაზინის ბუხგ. ღეთისაეარიშვილთან.

ცხინვალში:— ნიკო კასრაძესთან.

გორში:— ანტონ კასრაძესთან.

საფოსტო აღრესი: ТИФЛИСЪ Редакція „ИВЕРΙΑ“.

ხელის მოწერა 1905 წლისათვის.

ქართული
ხელმოწერა

ყოველ დღიური გაზეთი

„ცნობის ფურცელი“

წელიწადი მკათე

სურათებიანი დამატებით.

კავკასიაში და რუ-
სეთში ერთის წლით 6 მან.

ფასი გაზეთისა გაგზავნიტ
წლიური ფასის განაწილება: ხელის მო-
წერისათხავე 4 მან. და დანარჩენიც პირ-
ველ მარტამდე.

საზღვარ გარედ
ერთის წლით 9 მან.

ყოველ თვიური ჟურნალი

„მოამბე“

წელიწადი მეთორმეტე

კავკასიაში და რუ-
სეთში 1 წლით 10 მან.
ცალკე №—1 მან.

ფასი ჟურნალისა გაგზავნიტ
ვინც „მოამბე“-ს მთელის წლით გამოი-
წერს, სურათებიანი დამატებანი და „ცნო-
ბის ფურცელი“

საზღვარ გარედ
ერთის წლით 13 მან.
ცალკე №—1 მ. 20 კ.

◆ უფასოდ გაეგზავნება ◆

მხოლოდ ქალაქ გარედ გასაგზავნ ფოსტის ხარჯისათვის უნდა დაუმატონ 1 მანეთი,
რომელიც ხელის მოწერისათხავე უნდა იქმნას შემოტანილი.

წლიური ფასის განაწილება: პირველად—6 მან. ქალაქ გარედ მცხოვრებთათვის და 5 მანეთი ცფილი-
სელთათვის, 1-ლ მარტამდე—3 მან., 1-ლ აგვისტომდე—დანარჩენი.

(გარკვევით უნდა დაიწროს სახელი გამოცემისა, რომელსაც იწერთ)

რეკორდ „ნუნობის ფურცლის“, ისე „მოამბის“ მხოლოდ წლიურ ხელის მომწერთ
გაგზავნებათ თხზულება გამაჩენილ ესპანელ მწერლის სერვანტესის

ლონ-კისობი

ლორეს სურათებით.

ეს თხზულება ნათარგმნია ნიკოლოზ ავალიშვილას მიერ და შედარებულია გაან
დოს თრანგულ თარგმანთან ალექსანდრე სანაჯიშვილის დახმარებით.

ორი ტომი შეიყავს დაახლოვებით 1700 გვერდს (300 სურათით) პრემიად დარიგებულ
უაზაბაზის ნაწილების ფორმატისას

1905 წ. ხელის მომწერთ დაურაცგებათ ზირველი ტომი, ხოლო მეორე ტომი გაგზავ
ნებათ 1906 წლის ხელის მომწერთ.

ვინც 1906 წ. არ ისურვებს ჟურნალ-გაზეთზე ხელის მოწერის გაგრძობას, მას შეუძლიან 1906 წლის დამდეგ
შიილოს მეორე ტომი, რისთვისაც დაუმატებს 2 მან. 50 კაპ, ტფილისში მცხოვრები და 3 მან. 20 კ. ტფი-
ლისის გარედ მცხოვრები. აგრედვე 1906 წ. ახალი ხელის მომწერი მიიღებს პირველ ტომს ათავე პირობით
პრემიის გასაგზავნად ცფილისის გარედ ხელის მომწერლებმა უნდა დაუმატონ 70 კ. წლიურ ფასის გარდა

გარდა ამისა „მოამბის“ წლიურ ხელის მომწერთ გაგზავნებათ

მასალები საქართველოს ისტორიისათვის

ბატონიშვილის დავით გიორგის ძისა და მის ძმებისა.

ეს წიგნი ახლიდ ნაპოვნ ხელთ-ნაწერიდან იბეჭდება და შეიცავს 300 გვერდს „მოამბის“ ფორმატისას.

რედაქციის კანკორის აღრესი: ვანქის ღილი ქუჩა, ქართ. ამხ. სადგომში.

ფოსტის აღრესი: Тифлисъ. Въ редакцію „Моамбе“-„Днобисъ Пурцели“

ОТКРЫТА ПОДПИСКА НА 1905 годъ.

„ТИФЛИССКІЙ ЛИСТОКЪ“.

(ГОДЪ ИЗДАВАНІЯ XXVІІ-й)

Въ 1905 году газета будетъ выхотить, какъ и раньше, ежедневно по прежней программѣ газеты политической общественной и литературной, но **ВЪ ЗНАЧИТЕЛЬНО УВЕЛИЧЕННОМЪ ФОРМАТЪ.**

Событія на Дальномъ Востоку, приковавшія къ себѣ вниманіе всего міра, вынуждаютъ редакцію, въ видахъ болѣе полной освѣдомленности читателей, отводить этимъ событіямъ первенствующее мѣсто въ газетѣ. Въ видахъ той же потребности читателей—знать возможно полнѣе всѣ подробности военныхъ дѣйствій,—редакція, помимо телеграммъ „Россійскаго Телеграфнаго Агентства“, стала съ октября мѣсяца выписывать еще и телеграммы „С.-Петербургскаго Агентства“. Помѣщеніе этого обширнаго матеріала отразилось на остальныхъ отдѣлахъ газеты въ томъ смыслѣ, что ихъ пришлось поневолѣ сократить признавая, однако, эти отдѣлы необходимыми въ газетѣ для ея полноты, редакція и рѣшила увеличить ея размѣръ до бодшого газетнаго листа въ 7 колоннъ. Предпринимаемое расширеніе формата газеты дастъ возможность вести полнѣе постоянные ея отдѣлы иностранной и внутренней жизни, такъ, богатой въ переживаемое нами время общественными событіями первой важности. Расширены будутъ также отдѣлы корреспонденцій, мѣстной хроники, фельетона и проч.

По повѣдѣльникамъ подписчикамъ будутъ разсылааться телеграммы съ справочнымъ отдѣломъ и объявленіями.

П О Д П И С Н А Я Ц Ъ Н А

На годъ: съ доставкой въ Тифлисъ—5 р., съ пересылкой иногороднимъ—7 р.—за границу—12 р. На полгода: въ Тифлисъ—3 р., для иногороднихъ—4 р. и за границу—7 р. На 3 мѣсяца въ Тифлисъ—1 р. 75 к., для иногороднихъ—2 р. 50 к. и за границу—3 р. 50 к. На 1 мѣсяць: въ Тифлисъ—75 к., для иногороднихъ—1 р. и за границу—1 р. 50 к.

Подписка принимается на любой срокъ, но только съ 1-го числа каждаго мѣсяца, исключительно въ конторѣ изданія, Головинскій проспектъ, № 3.

ПЛАТА ЗА ОБЪЯВЛЕНІЯ: для Закавказья за мѣсто, занимаемое строкой петита передъ текстомъ—10 коп. и послѣ текста—5 коп. Извѣщенія о зрѣлищахъ печатаются на первой страницѣ по 20 коп. за строку и на 4—по 10 коп. За объявленія въ справочномъ отдѣлѣ взимается по 8 коп. за строчку. Объявленія въ предѣлахъ Закавказья принимаются исключительно въ центральной конт рѣ торговаго дома Л и Э. Метцль и К^о въ Москвѣ, Мясницкая, д. Ситова и въ отдѣленіяхъ его—въ С.-Петербургѣ, на Большой-Морской, № 11; въ Варшавѣ, Краковское предмѣстье, № 53. по 24 коп.—передъ текстомъ и 12 коп. послѣ текста.

ОТКРЫТА ПОДПИСКА

04906040
3087090933

НА 1905 годъ

на ежедневную политическую, общественную и литературную газету

„НОВОЕ ОВОЗРѢНІЕ“.

выходящую въ гор. Тифлисѣ подь новой редакціей.

НОВАЯ РЕДАКЦІЯ ставитъ себѣ цѣлью поддерживать традиціи и идеалы предшествовавшихъ редакцій, въ соотвѣтствіи съ новыми запросами нашего времени, столь богатаго событіями какъ во внѣшней, такъ и во внутрѣнной жизни.

ПОДПИСНАЯ ЦѢНА какъ для городскихъ, такъ и иногородныхъ подписчиковъ съ доставкой и пересылкой: на годъ—7 руб., на 1/2 года—4 руб., на 3 мѣсяца—2 руб. 50 коп., и на 1 мѣсяць—1 руб. За границу 14 руб. въ годъ

ПОДПИСКА съ 1-го и 15-го числа каждаго мѣсяца и объявленія принимаются въ конторѣ газеты (Барятинская ул., 8) и въ книжномъ магазинѣ Л. Б. Хиддекеля (на Головинскомъ пр.), а также въ провинціальныхъ отдѣленіяхъ въ конторы газеты.

ОТДѢЛЕНІЯ КОНТОРЫ: въ Баку—Николаевская ул., д. Пирбудагова; въ Батумѣ—у Х. Данцеляна; въ Гори—при книжн. магазинѣ Мих. Арчадзе; въ Сухумѣ—при книжн. магазинѣ И. І. Гогиджанова.

ПЛАТА ЗА ОБЪЯВЛЕНІЯ: для Кавказскаго края на 1-й страницѣ одинъ разъ—15 коп. (со строка петита), на 4-й страницѣ—8 коп. Повторныя объявленія пользуются скидкой.

ЛИЦАМЪ, ищущимъ личныхъ занятій и труда, дѣлается скидка 50% противъ обычной таксы.

Подписывающіеся теперь же на весь 1905 годъ будутъ получать газету **БЕЗПЛАТНО** до конца настоящаго года.

საყმაწვილო ნახატებიანი ჟურნალი

„ჯ ე ჯ ი ლ ი“

წელიწადი მეთექვსმეტე

გამოვა 1905 წელსაც თვეში ერთხელ. ჟურნალში ორი განყოფილებაა: პატარებისთვის და მოზრდილთათვის.

„ჯეჯილში“ მონაწილეობას მიიღებენ ყველა ჩვენი საუკეთესო მწერლები. რედაქციასთან დაარსებული კომისია ყოველ ღონისძიებას ხმარობს ჟურნალის გასაუმჯობესებლათ.

რედაქცია ეცდება ხშირათ ჩაურთოს ჯეჯილის ნომრებში ნახატები ფერადი წამლებით და აგრეთვე შეძლებისამებრ მისცეს პრემიათ სხვა-და-სხვა სასიამოვნო და სასარგებლო წიგნაკები.

ჟურნალი „ჯეჯილი“ მიღებულია თფილისის საეპარქიო და კავკასიის ოლქის სამოსწავლო რჩევებისაგან სასწავლებლების სამკითხველოებში საკითხავათ.

ჟურნალი „ჯეჯილი“ თფილისში დატარებით ღირს 4 მან. თფილისს გარეშე გაგზავნით 5 მან. ნახევარი წლით 3 მან. ცალკე ნომერი 50 კაპ.

ხელის მოწერა მიიღება:

1) თფილისში — „წერა-კითხვის გამ. საზოგადოების“ კანცელარიაში (Дворцовая ул. д. Груз. Двор., № 101), და თფით „ჯეჯილი“-ს რედაქციაში (Артиллер. ул. № 5, возле Кадетского корпуса).

ფოსტის ადრესი: *Въ Тифлисъ, въ редакцію грузинскаго дѣтскаго журнала „Джеджили“.*

რედაქტორ-გამომცემელი : ნ. თუმ.-წერეთლისა.

საქართველოს
ხალხთა ეროვნული
ბიბლიოთეკა

377/273